

Broedvogels van Kroondomein Het Loo in 2025

Symen Deuzeman, Rob Vogel & Dirk Zoetebier

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2026

Citeren als: Deuzeman S. Vogel R. & Zoetebier D. 2026. Broedvogels van Kroondomein Het Loo in 2025. Sovon-rapport 2026/07. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto's: Symen Deuzeman

ISSN-nr: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen

E-mail: info@sovon.nl

Website: www.sovon.nl

Type informatie	Omschrijving/status	Datum
Versie	Concept	18-2-26
Inhoudelijke toets	Rob Vogel	18-2-26
Vrijgave na definitieve versie	Jelle Postma	15-4-26
Versie 1.0	Definitief	15-4-26

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Kroondomein Het Loo

KROONDOMEIN
HET LOO

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding.....	5
2 Beschrijving van het gebied	6
3 Werkwijze	10
3.1 Methode & veldwerk	10
3.2 Interpretatie en verwerking van de gegevens	12
3.3 Weersomstandigheden	12
3.4 Afwijkingen/foutendiscussie	14
4 Resultaten	15
4.1 Vergelijking met eerdere karteringen	18
4.2 Soortbesprekingen	25
4.3 Enkele waarnemingen van niet-broedvogels	32
5 Evaluatie.....	33
Literatuur	34
Bijlage 1 Trends in de proefvlakken	35
Bijlage 2 Verspreidingskaarten	45

Samenvatting

In het voorjaar van 2025 is een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in tien proefvlakken in Kroondomein Het Loo. Deze hebben een totale oppervlakte van 1.103 ha. De proefvlakken in de bossen zijn zeer divers en bestaan uit verschillende typen, waaronder bosreservaat, uitkapbos met exoten en uitkapbos met inheemse soorten. Daarnaast zijn er twee grotere proefvlakken op de heide gekarteerd.

Er werden vijf bezoeken gebracht die meest voor zonsopgang aanvingen. Daarnaast zijn er een aantal avond- en/of nachtbezoeken gebracht voor schemer-actieve soorten, zoals uilen en Nachtzwaluwen. Er is in totaal 158 uur en 54 minuten gespendeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 8,5 minuten/ha.

In de tien proefvlakken samen werden 64 broedvogelsoorten vastgesteld, waarvan er 56 volledig gekarteerd zijn. Van de aangetroffen soorten staan er twaalf op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare soorten, meest soorten van heide en zandverstuivingen en opgaande loofbossen. Hiervan staat één soort aangemerkt als ernstig bedreigd, één soort als bedreigd, drie soorten als kwetsbaar en zeven soorten als gevoelig.

Ontwikkelingen in de proefvlakken over alle jaren heen laten zien dat er in 2025 aanmerkelijk meer gekarteerde soorten werden aangetroffen dan bij voorgaande inventarisatiejaren, namelijk 56 tegenover 47-50 in de periode 2007-2019. In 2025 zijn Wespandief, Draaihals, Middelste Bonte Specht, Grauwe Klauwier, Sprinkhaanzanger, Grasmus en Kortsnavelboomkruiper voor het eerst vastgesteld. Enkele soorten werden in tegenstelling tot vorige inventarisatiejaren niet meer aangetroffen, te weten Kerkuil, Wielewaal en Tuinfluiter.

Trends in de proefvlakken volgen in grote lijnen de landelijke trend en de trend elders in de Veluwe bossen. Roofvogels laten vanaf 2007 een afname zien, met name Havik en Buizerd. Soorten die een sterke binding hebben met heidevelden en stuifzanden laten in het algemeen positieve trends zien sinds 2007. Al zijn sommige soorten ook afgenomen, zoals de Veldleeuwerik, Graspieper en Geelgors (mogelijk door verruiging/vergrassing). Soorten van struweel, jonge bossen en naaldbos zijn overwegend in aantal afgenomen, vooral zichtbaar bij de Matkop, Goudvink, Goudhaan en Zwarte Mees.

Van de soorten in opgaande bossen en oud bos zijn de meeste in aantal toegenomen. Al verdween de Spreeuw, een soort die in het bos broedt in oude spechtenholen, en daarbuiten foerageert op dierlijke bodemorganismen.

1 Inleiding

In het voorjaar van 2025 werd een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in tien proefvlakken in Kroondomein Het Loo. Deze hebben een totale oppervlakte van 1103 ha. Het betreft een herhalingskartering. Eerdere karteringen zijn uitgevoerd in 2007, 2013 en 2019. Het voornaamste doel was om een indruk te krijgen van het voorkomen en de verspreiding van broedvogels in de tien proefvlakken. Bovendien geven de gegevens inzicht in de ontwikkelingen die de broedvogelbevolking in de afgelopen 18 jaar hebben doorgemaakt in de proefvlakken (in aantal en verspreiding). Daarmee zijn de gegevens ook bruikbaar voor beheerevaluaties door het Kroondomein Het Loo.

Jaap Bouwman was de contactpersoon bij Kroondomein Het Loo. Frank Majoor was verantwoordelijk voor de begeleiding vanuit het Sovon-kantoor. Het veldwerk werd uitgevoerd door Symen Deuzeman, Rob Vogel en Dirk Zoetebier.

Sovon-collega's Willem van Manen (tabellen) en Laura Hondshorst (opmaak) worden bedankt voor hun bijdragen aan de totstandkoming van dit rapport. Rob Vogel van Sovon en Jaap Bouwman van Kroondomein Het Loo voorzagen het concept van commentaar, waarvoor veel dank.

Daarnaast veel dank aan de faunabeheerders van Kroondomein Het Loo voor de prettige samenwerking gedurende het voorjaar, waarbij het gaat om Klaas Tanis, Frederik Bunt, Jarno Hofman, Boris Temming, Chantal Spies en Tom Bisseling.

Bosreservaat met aftakelend beukenbos met zowel staand als liggend dood hout in de Oude Deeling-Dassenberg, 15 februari 2026.

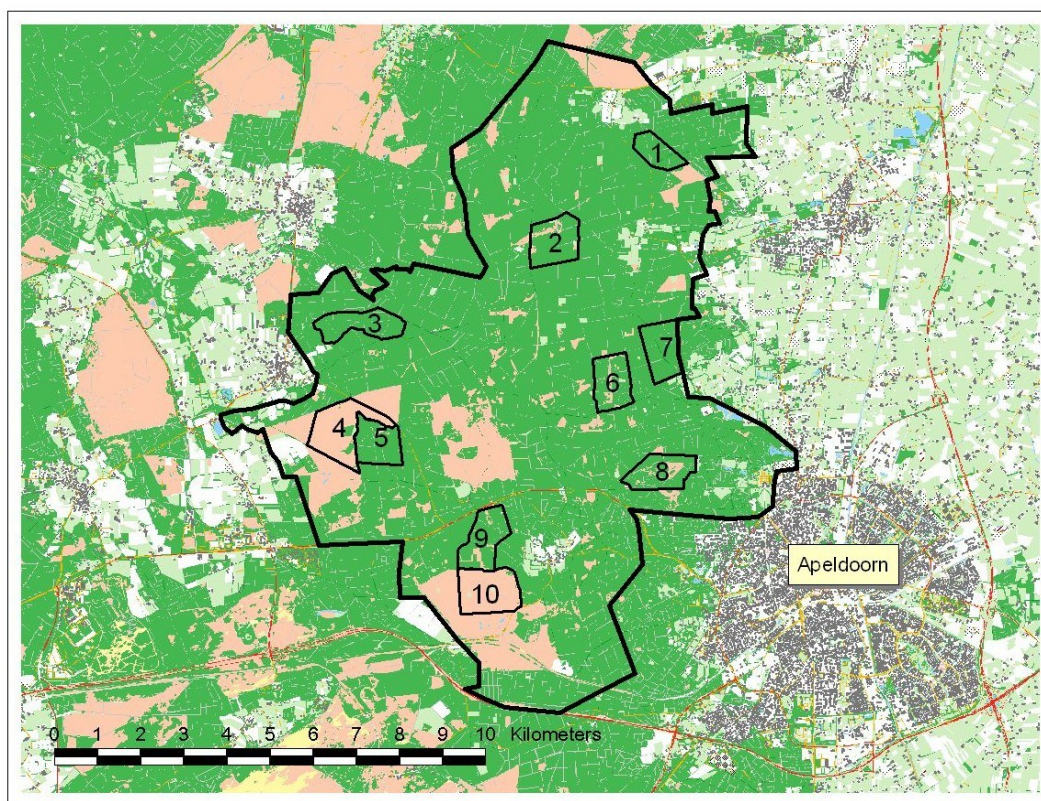
2 Beschrijving van het gebied

Kroondomein Het Loo is een ca. 10.350 ha groot gebied op de Noordoost-Veluwe (figuur 1). Het bestaat grotendeels uit bos (ca. 8000 ha) en is doorspekt met heidevelden (ca. 2000 ha). Rond de enkele gehuchten in het gebied en lokaal langs de randen ligt ongeveer 200 ha landbouwgrond, die deels zijn ingericht als wintervoedselakkers. Afgezien van enkele doorgaande wegen is het gebied afgesloten voor gemotoriseerd verkeer, waardoor de recreatiedruk relatief laag is, vooral op grotere afstand van parkeerplaatsen.

Qua bosbeheer is het gebied verdeeld in de volgende drie typen:

- Uitkapbos met exoten, waar hout geoogst wordt, en naast inheemse boomsoorten ook uitheemse soorten, zoals douglas, Japanse lariks en Amerikaanse eik worden geteeld of getolereerd;
- Uitkapbos met inheemse soorten, waar hout wordt geoogst, maar waar exotische boomsoorten zijn verwijderd en worden geweerd;
- Bosreservaat, waar het bos zijn gang kan gaan.

De uitloper van het gebied richting Apeldoorn, het Paleispark, is niet op deze wijze opgedeeld. Het voorkomen van gebiedsfuncties buiten het Paleispark (9731 ha) is weergegeven in figuur 2.

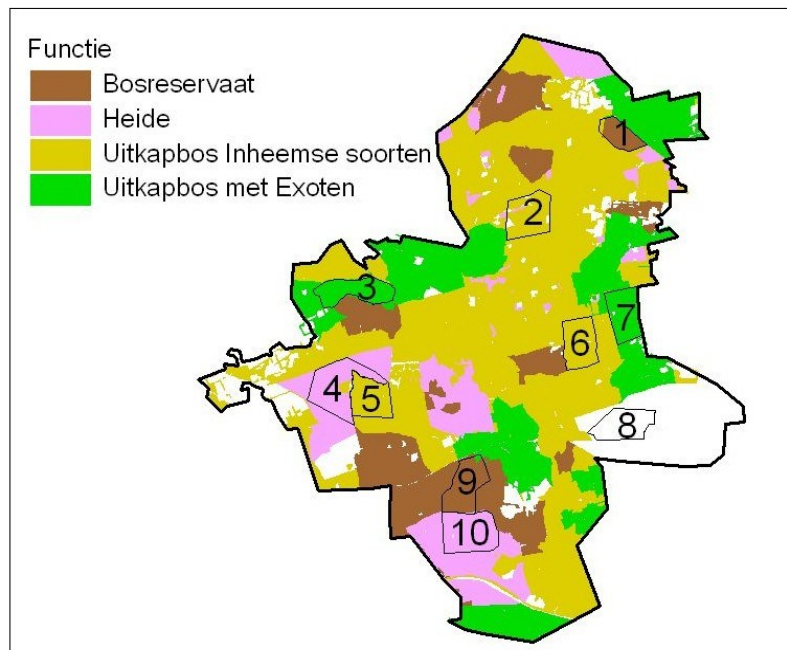

Figuur 1. Overzichtskaart van Kroondomein Het Loo op de Noordoost-Veluwe met ligging en nummering van de proefvlakken.

De proefvlakken zijn bij de start van de monitoringreeks in 2007 zodanig gekozen dat ze de bostypes naar oppervlakte-aandeel representeren en ook min of meer verspreid over het terrein voorkomen (figuur 1). De totale oppervlakte van de proefvlakken is 1103 ha. Ieder proefvlak bevat één van de bostypes, de begrenzingen zijn veelal in het veld zichtbaar (wegen

of begroeiingsranden) en de oppervlakte bedraagt rond de 100 ha. Eén van de proefvlakken in bosreservaat is kleiner, omdat dit reservaat in zijn geheel niet groter was dan 60 ha.

Daarnaast liggen er twee proefvlakken op de heide, ieder met een oppervlakte van ca. 150 ha. (tabel 1).

Figuur 2. Voorkomen van bosreservaat, uitkapbos met inheemse soorten, uitkapbos met exoten en heide in Kroondomein Het Loo en de ligging van de tien proefvlakken.

Tabel 1. Typering van de proefvlakken met aandeel bos (overig is meest heide en enkele wildakker), aandeel loofbos en spar (douglas en fijnspar), uitgedrukt als percentage van het totale bosoppervlak. Het overige bos bestaat vrijwel volledig uit grove den. Paleispark (nummer 8) is niet opgedeeld.

Nummer	Type	Proefvlak	Oppervlakte (ha)	%bos	%loofbos	%naaldbos
1	Bosreservaat	Gortel	62	100	9	0
2	Inheems uitkap	Cannenburg	118	88	10	0
3	Uitheems uitkap	Uddeler Heegde	107	100	23	65
4	Heide	Imsberg	154	4	12	0
5	Inheems uitkap	Walenbosch-Langenberg	99	99	50	0
6	Inheems uitkap	Wieselsche Bosch	103	99	22	0
7	Uitheems uitkap	Wieselsche Veld	101	99	12	15
9	Bosreservaat	Oude Deeling-Dassenberg	114	100	70	0
10	Heide	Asselsche Heide-oost	138	1	0	0
Totaal Proefvlakken			996	69	30	13
Kroondomein Het Loo			9731	83	29	7

Uit de tabel valt af te lijden dat de gekozen proefvlakken behoorlijk representatief zijn voor heel Kroondomein Het Loo. Heide is iets oververtegenwoordigd, uitkapbos met inheemse soorten iets ondervertegenwoordigd, maar voldoende gepresenteerd. Het percentage loofhout in de gezamenlijke proefvlakken is hetzelfde als in het hele gebied. De gevonden resultaten in de proefvlakken zullen dan ook een goed representatief beeld geven van de totale broedvogelbevolking.

Vrijwel al het bos wordt op een rustige manier beheerd, met hier en daar kleinschalige ingrepen en, buiten de bosreservaten, reguliere dunningen. Op veel plekken wordt kleinschalige verjonging bevorderd, vooral door de begrazingsdruk door Edelherten te temperen en lokaal door delen van het bos uit te rasteren. Een deel van Kroondomein Het Loo is jaarlijks van 15 september tot en met 25 december grotendeels afgesloten voor publiek.

Karakteristiek loofbos met zeer oude eiken en beuken in het bosreservaat Oud Deeling-Dassenberg, 15 februari 2026.

Het proefvlak 8 in het Paleispark – Achterpark is niet opgedeeld en heeft een oppervlakte van 107 ha en bestaat uit een grote verscheidenheid aan bos, meest grove den, beuk, eik en een lokaal douglas. In het proefvlak liggen veel heideveldjes met struikheidevegetaties, sommige zijn ook deels vergrast of kleine wildweides. Het padennet is betrekkelijk dicht. Binnen dit proefvlak bevindt zich een perceel met spontaan opgeslagen bos met eik en grove den dat stamt van voor 1800.

In het Paleispark-Achterpark bestaat uit een grote verscheidenheid aan bos, afgewisseld met diverse kleine heideveldjes, 5 november 2025.

Het proefvlak op het Uddeler Buurtveld (4 Imsberg) is open en geaccidenteerd. Het wordt gedomineerd door struikheidevegetaties, met in het zuidoosten en centrum opslag van jonge dennen. Langs de randen staan enkele oudere heidefragmenten en er is één wildweide aanwezig. Het meest centrale deel is redelijk zanderige struikheide met buntgras en ruig haarmos. De noordgrens van het proefvlak wordt gevormd door de Aardhuisweg.

Het proefvlak op de Asselsche Heide (10) is open, met een laag gelegen centrum en oplopende flanken. Langs de noord- en oostrand is opslag van voornamelijk Grove Den aanwezig en langs de oostrand staan enkele oudere vliegdennebosjes. Er liggen centraal in het proefvlak een tweetal grote wildweides, die gemaaid worden en waar droge mest op wordt aangebracht. Op deze wildweides zit steevast een roedel Edelherten in de vroege morgen. Enkele vennen liggen net ten zuiden van het proefvlak vlak boven de Pomphulweg.

De heide wordt gedomineerd door struikheidevegetaties, met op de natste delen dopheide. Langs de noordrand tegen de bosrand aan is veel pijpenstro aanwezig, alsook op de meest lagere delen. Op de flanken van de heuvels is plaatselijk bosbes dominant.

Overzicht van de Asselsche Heide met een grote wildweide en daarachter de contouren van het ven de Waschfles, 15 februari 2026.

3 Werkwijze

3.1 Methode & veldwerk

Bij het uitvoeren van het broedvogelonderzoek is de Basiskarteringsmethode toegepast, gebaseerd op de Broedvogel Monitoring Project-methode (Vergeer *et al.* 2023). Hierbij zijn alle aanwezige soorten gekarteerd, met uitzondering van de acht meest algemene (Winterkoning, Merel, Roodborst, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink). In dit rapport worden de soorten gepresenteerd volgens de systematiek van het International Ornithological Committee (IOC).

De werkwijze was gericht op het registreren van zang, balts en overige waarnemingen, waarbij veel aandacht uitging naar uitsluitende (gelijktijdige) waarnemingen. Buitenranden van de proefvlakken werden meegeïntervieweerd, waardoor overschatting van het aantal territoria vrijwel uitgesloten is. Bij roofvogels en de Raaf is gezocht naar nesten en waar mogelijk zijn broedbiologische gegevens verzameld.

Aan de tien proefvlakken zijn vijf integrale bezoeken gebracht in de periode begin maart-half juli die meest voor zonsopgang aanvingen. Er is in totaal 158 uur en 54 minuten gespendeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 8,5 minuten/ha. Dit is vergelijkbaar met de inspanningen in 2007 (8,7 min/ha) en 2019 (8,6 min/ha). Bezoekdata en -tijden staan vermeld in tabel 2. Daarbij valt op dat er verhoudingsgewijs meer tijd is doorgebracht in de kleinere proefvlakken. Dit betekent niet dat ze beter zijn onderzocht, maar dat er, vanwege een andere oppervlakte-rand-verhouding minder efficiënt gewerkt kon worden gewerkt.

Schemer actieve soorten, zoals uilen en de Nachtzwaluw, werden tijdens een aantal zeer vroege ochtendrondes gekarteerd en daarnaast werden er een aantal speciale avond- en nachtbezoeken gebracht. In de meeste gevallen is het veldwerk te voet uitgevoerd, waar mogelijk is soms ook gebruik gemaakt van een fiets.

Tabel 2. Bezoektijden per proefvlak in 2025.

Proefvlak	Naam	Datum	Begin	Eind
1	Gortel	14-3	7:01	9:07
	Gortel	2-4	9:43	11:37
	Gortel	30-4	5:51	7:38
	Gortel	21-5	8:48	10:32
	Gortel	13-6	5:08	7:30
2	Cannenburg	21-3	7:08	9:26
	Cannenburg	9-4	9:54	11:35
	Cannenburg	2-5	5:46	8:33
	Cannenburg	23-5	9:16	11:28
	Cannenburg	11-6	5:04	8:44
	Cannenburg	25-7	21:50	23:08
3	Uddeler heegde	21-3	10:03	11:50
	Uddeler heegde	9-4	6:48	9:25
	Uddeler heegde	2-5	9:12	11:14
	Uddeler heegde	23-5	5:40	8:50
	Uddeler heegde	11-6	8:50	12:16
4	Imsberg	21-3	6:27	6:35
	Imsberg	21-3	8:01	11:24
	Imsberg	24-4	5:43	5:50
	Imsberg	24-4	7:28	11:07
	Imsberg	6-5	5:14	5:23
	Imsberg	6-5	7:30	10:55
	Imsberg	23-5	5:03	5:14
	Imsberg	23-5	8:02	11:48
	Imsberg	11-6	4:40	4:51
	Imsberg	11-6	6:42	10:05
5	Walenbosch - Langeberg	21-3	6:35	8:01
	Walenbosch - Langeberg	24-4	5:50	7:28
	Walenbosch - Langeberg	6-5	5:23	7:30
	Walenbosch - Langeberg	23-5	5:14	8:02
	Walenbosch - Langeberg	11-6	4:51	6:42
6	Wieselsche Bosch	7-3	10:25	14:34
	Wieselsche Bosch	4-4	6:35	10:28
	Wieselsche Bosch	13-5	5:37	9:12
	Wieselsche Bosch	16-6	9:03	12:22
	Wieselsche Bosch	15-7	8:04	11:39
	Wieselsche Bosch	14-8	21:19	22:48
7	Wieselsche Veld	14-3	9:28	11:18
	Wieselsche Veld	2-4	7:07	9:38

Proefvlak	Naam	Datum	Begin	Eind
	Wieselsche Veld	30-4	7:54	10:48
	Wieselsche Veld	21-5	5:10	8:40
	Wieselsche Veld	13-6	7:15	10:55
8	Paleispark – Achterpark	7-3	6:56	10:03
	Paleispark – Achterpark	4-4	10:42	13:47
	Paleispark – Achterpark	13-5	9:26	12:40
	Paleispark – Achterpark	16-6	5:27	8:50
	Paleispark – Achterpark	15-7	11:52	13:02
	Paleispark – Achterpark	26-7	21:25	23:21
9	Oude Deeling - Dassenberg	6-3	6:57	10:52
	Oude Deeling - Dassenberg	3-4	6:34	10:07
	Oude Deeling - Dassenberg	8-5	5:46	9:10
	Oude Deeling - Dassenberg	12-6	5:21	6:18
	Oude Deeling - Dassenberg	12-6	9:21	12:17
	Oude Deeling - Dassenberg	5-7	5:37	7:25
	Oude Deeling - Dassenberg	5-7	10:51	12:57
	Oude Deeling - Dassenberg	23-7	21:17	23:09
10	Asselsche Heide-oost	20-3	6:29	10:22
	Asselsche Heide-oost	3-4	10:07	13:54
	Asselsche Heide-oost	8-5	9:10	12:16
	Asselsche Heide-oost	12-6	6:18	9:21
	Asselsche Heide-oost	5-7	7:25	10:51
	Asselsche Heide-oost	23-7	21:32	23:17

3.2 Interpretatie en verwerking van de gegevens

In het veld zijn de waarnemingen ingevoerd op een tablet in de app Avimap, waarbij voor iedere waarneming soort, locatie, tijdstip en broedcode zijn vastgelegd, inclusief de door de waarnemer afgelegde route. Na afloop zijn de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd, volgens de BMP-criteria (Vergeer *et. al.* 2023).

Na automatisch clusteren zijn de resultaten gecontroleerd op onder andere invoerfouten in het veld. De clustercriteria zijn bijgesloten als metadata in de database en zijn weergegeven op de verspreidingskaarten.

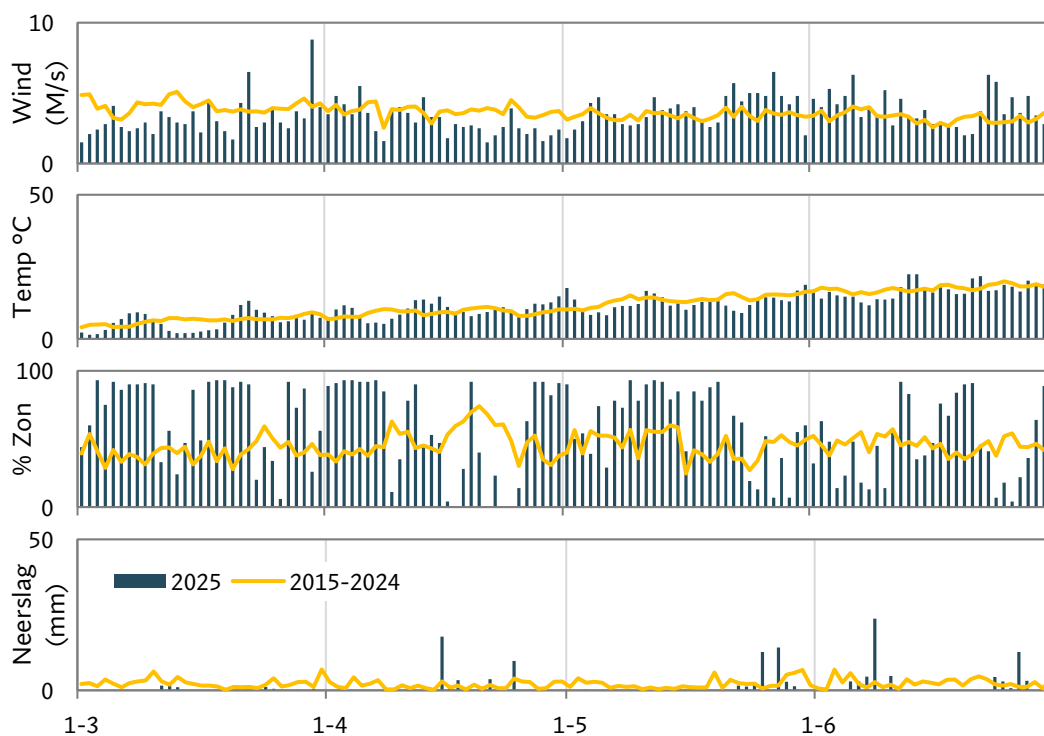
3.3 Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de vogelactiviteit en daardoor mede bepalend voor de effectiviteit van het inventariseren. Slechte weersomstandigheden (regen, windkracht >4 Bft) kunnen leiden tot een lagere trefkans en op deze dagen is niet gekarteerd. Het broedseizoen van 2025 werd voorafgegaan door een vrij zachte winter met in De Bilt 29 dagen waarop de temperatuur beneden het vriespunt kwam en twee dagen waarop het de hele dag bleef vriezen. Op slechts enkele dagen viel er sneeuw die even bleef liggen en de winter zal als

geheel geen problemen hebben opgeleverd voor vogelsoorten die gevoelig zijn voor vorst en sneeuw. De hoeveelheid neerslag was deze winter iets kleiner dan gemiddeld. Waterstanden in veel gebieden weken daardoor aanvankelijk niet af van normaal. Eind februari zette echter een droge periode, die op veel plekken voortduurde tot eind mei, waardoor het voorjaar van 2025 het op twee na droogste was sinds het begin van de metingen in 1906. Het voorjaar karakteriseerde zich als zacht, zeer droog en zeer zonnig. Begin juni viel er op veel plekken vrij veel regen, maar dit compenseerde niet voor het opgelopen neerslagtekort. De neerslag beperkte zich vrijwel tot de eerste tien dagen van juni, waarna juni de op één na warmste juni sinds 1901 werd en eindigde met een hittegolf (28 juni-2 juli). De eerste twee dagen was het extreem warm met in het zuidoosten maximumtemperaturen van meer dan 35 °C.

Zaaddracht in 2024 van zomereik en beuk was gemiddeld, die van de resterende fijnsparren, sitkasparren en lariksen was alleszins redelijk. Ook douglas droeg redelijk, maar grove dennen lieten weinig zaad vallen in het voorjaar van 2025 (gegevens Rob Bijlsma). De stand van de Bosmuis, Rosse Woelmuis en Aardmuis was matig, (gegevens Vilmar Dijkstra, Zuidoost-Veluwe), al waren lokale verschillen groot.

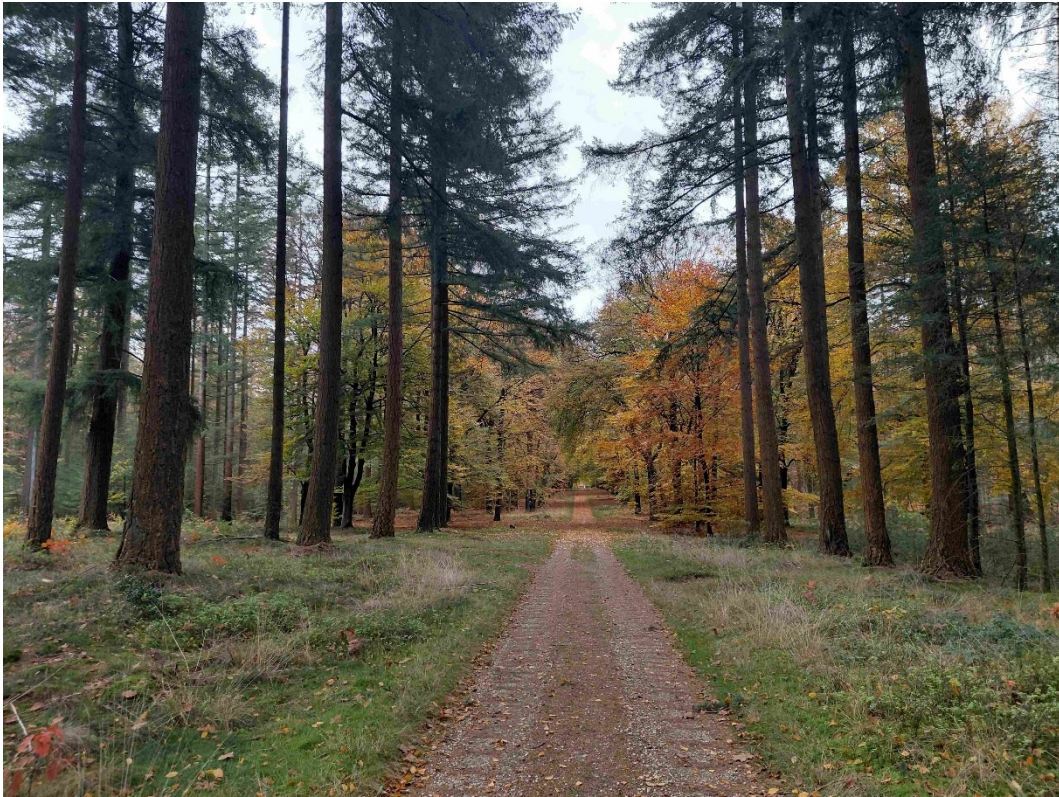
Met de vele zonneschijn en weinig wind en neerslag, was het voorjaar van 2025 ideaal voor het inventariseren van broedvogels. In figuur 3 zijn enkele variabelen van het dichtstbijzijnde weerstation in 2025, vergeleken met de voorgaande 10 jaar.

Figuur 2. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, gemiddelde wind, dagelijks aantal zonuren en duur neerslag) in de periode maart-juni 2025, op basis van gegevens van het KNMI, station Deelen (Veluwe). Ref staat voor langjarig gemiddelde (2015-2024).

3.4 Afwijkingen/foutendiscussie

Bij de kartering zijn geen omstandigheden opgetreden die de resultaten merkbaar hebben beïnvloed.

Karakteristieke laan met oude opgaande douglassen in het Paleispark-Achterpark, 5 november 2025.

4 Resultaten

In de tien proefvlakken samen werden 64 soorten als broedvogel vastgesteld, waarvan er 57 integraal zijn gekarteerd (tabel 3). De zeer algemene soorten Winterkoning, Roodborst, Merel, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink waren aanwezig als broedvogel maar zijn niet geteld.

Van de aangetroffen soorten staan er twaalf op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare soorten, meest soorten van heide en zandverstuivingen en opgaande loofbossen. Hiervan staat één soort aangemerkt als ernstig bedreigd, één soort als bedreigd, drie soorten als kwetsbaar en zeven soorten als gevoelig (tabel 3). De top vijf van algemeenste soorten bestaat uit Boomkruiper, Zwartkop, Boompieper, Grote Bonte Specht en Bonte Vliegenvanger.

Tabel 3. Aantal paren of territoria in de verschillende proefvlakken. Voor ligging zie figuur 1 en 2 en tabel 1. Bosr=Bosreservaat, Inh=Uitkapbos met inheemse soorten, Uith=Uitkapbos met exoten, Palp=Paleispark en Hei=Heide. De Rode lijststatus (van Kleunen et. al. 2017) is opgenomen in de kolom RL. (EB=Ernstig Bedreigd, BE=Bedreigd, KW=Kwetsbaar en GE=Gevoelig).

Proefvlak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	N Totaal	RL
Soort	Bosr	Inh	Uith	Hei	Inh	Inh	Uith	Palp	Bosr	Hei		
Mandarijneend	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
Wilde Eend	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Kwartel	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	
Nachtzwaluw	-	3	-	2	-	-	-	1	-	7	13	
Koekoek	-	1	-	2	-	-	-	-	-	2	5	KW
Holenduif	-	1	-	-	-	1	-	1	7	-	10	
Houtduif	2	3	5	-	4	3	2	6	3	2	30	
Houtsnip	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	
Wespendief	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	
Sperwer	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	
Havik	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	
Buizerd	-	-	-	-	-	-	1	2	1	-	4	
Ransuil	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	KW
Bosuif	-	1	1	-	-	2	-	3	3	-	10	
Draaihals	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	EB
Middelste Bonte Specht	-	-	2	-	-	2	-	4	6	-	14	
Kleine Bonte Specht	-	-	-	-	1	2	-	4	4	-	11	
Grote Bonte Specht	6	8	11	3	11	13	12	23	16	2	105	
Zwarte Specht	-	1	-	-	-	1	-	1	2	-	5	
Groene Specht	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	3	
Grauwe Klauwier	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	BE
Gaai	1	3	2	-	-	3	4	3	3	-	19	
Raaf	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	GE
Zwarte Mees	6	10	13	1	5	10	9	8	4	1	67	GE
Kuifmees	5	12	9	5	6	11	14	9	8	5	84	

Proefvlak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	N Totaal	RL
Glanskop	3	2	4	-	4	7	-	9	11	-	40	
Matkop	1	2	-	-	-	2	2	2	-	-	9	GE
Boomleeuwerik	-	2	-	12	-	-	-	-	-	2	16	
Veldleeuwerik	-	-	-	13	-	-	-	-	-	23	36	GE
Staartmees	-	2	-	-	1	1	-	3	3	1	11	
Fluiter	4	-	6	-	7	5	1	-	3	-	26	
Sprinkhaanzanger	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	
Zwartkop	6	13	22	1	16	17	11	22	15	3	126	
Grasmus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	
Vuurgoudhaan	1	-	11	-	-	-	6	-	1	-	19	
Goudhaan	9	7	26	-	2	6	15	2	3	-	70	
Boomklever	5	2	20	-	6	10	1	26	28	-	98	
Kortsnavelboomkruiper	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	
Boomkruiper	12	10	17	3	19	16	15	20	20	2	134	
Zanglijster	3	-	11	-	6	4	6	3	8	-	41	
Grote Lijster	1	1	1	1	4	1	4	2	4	-	19	KW
Grauwe Vliegenvanger	-	-	4	1	5	2	2	5	4	-	23	GE
Bonte Vliegenvanger	3	13	11	1	16	13	11	14	22	-	104	
Gekraagde Roodstaart	-	8	-	8	7	3	-	3	1	5	35	
Roodborsttapuit	-	2	-	18	-	-	-	-	-	13	33	
Heggenmus	-	-	-	2	1	-	-	1	-	1	5	
Graspieper	-	-	-	3	-	-	-	-	-	14	17	GE
Boompieper	1	17	-	28	18	13	10	12	8	15	122	
Appelvink	4	2	17	-	8	4	5	4	12	-	56	
Goudvink	1	1	4	-	-	2	1	1	-	-	10	
Groenling	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	
Kneu	-	-	-	6	-	-	-	-	-	7	13	GE
Kruisbek	-	1	1	-	-	-	2	-	-	-	4	
Putter	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	4	
Sijs	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	3	
Geelgors	-	5	-	11	-	2	-	-	1	6	25	
N territoria	75	138	201	122	147	158	138	194	205	116	1494	

Tabel 4. Dichtheid (aantal/100 ha) van broedvogels in de tien proefvlakken.

Proefvlak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Type	Bosr	Inh	Uith	Hei	Inh	Inh	Uith	Palp	Bosr	Hei
Oppervlakte (ha)	60,8	118,1	106,6	154,4	99,1	103,8	100,2	107,4	113,8	137,5
Mandarijneend	-	1,7	-	-	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	-	0,9	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartel	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-	0,7
Nachtzwaluw	-	2,6	-	1,3	-	-	-	0,9	-	5,2
Koekoek	-	0,9	-	1,3	-	-	-	-	-	1,5
Holenduif	-	0,9	-	-	-	1,0	-	0,9	6,1	-
Houtduif	3,3	2,6	4,7	-	4,1	2,9	2,0	5,6	2,6	1,5
Houtsnip	-	-	-	-	-	-	-	0,9	-	-
Wespendief	-	-	-	-	-	-	-	-	0,9	-
Sperwer	-	-	-	-	-	-	-	-	0,9	-
Havik	-	-	0,9	-	-	-	-	-	-	-
Buizerd	-	-	-	-	-	-	1,0	1,9	0,9	-
Ransuil	-	-	-	-	-	-	1,0	-	-	-
Bosuil	-	0,9	0,9	-	-	1,9	-	2,8	2,6	-
Draaihals	-	0,9	-	-	-	-	-	-	-	-
Middelste Bonte Specht	-	-	1,9	-	-	1,9	-	3,8	5,3	-
Kleine Bonte Specht	-	-	-	-	1,0	1,9	-	3,8	3,5	-
Grote Bonte Specht	9,7	6,8	10,3	2,0	11,2	12,6	11,9	21,5	14,0	1,5
Zwarte Specht	-	0,9	-	-	-	1,0	-	0,9	1,8	-
Groene Specht	-	-	-	-	-	1,0	1,0	-	0,9	-
Grauwe Klauwier	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,7
Gaai	1,6	2,6	1,9	-	-	2,9	4,0	2,8	2,6	-
Raaf	-	-	0,9	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Mees	9,7	8,5	12,2	0,7	5,1	9,7	8,9	7,5	3,5	0,7
Kuifmees	8,1	10,2	8,4	3,3	6,1	10,7	13,9	8,4	7,0	3,7
Glanskop	4,9	1,7	3,7	-	4,1	6,8	-	8,4	9,6	-
Matkop	1,6	1,7	-	-	-	1,9	2,0	1,9	-	-
Boomleeuwerik	-	1,7	-	7,8	-	1,0	-	-	-	1,5
Veldleeuwerik	-	-	-	8,5	-	-	-	-	-	17,0
Staartmees	-	1,7	-	-	1,0	1,0	-	2,8	2,6	0,7
Fluiter	6,5	-	5,6	-	7,1	4,9	1,0	-	2,6	-
Sprinkhaanzanger	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-	-
Zwartkop	9,7	11,1	20,6	0,7	16,2	16,5	10,9	20,6	13,1	2,2
Grasmus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,5
Vuurgoudhaan	1,6	-	10,3	-	-	-	5,9	-	0,9	-
Goudhaan	14,6	6,0	24,3	-	2,0	5,8	14,9	1,9	2,6	-
Boomklever	8,1	1,7	18,7	-	6,1	9,7	1,0	24,4	24,5	-
Kortsnavelboomkruiper	-	-	-	-	-	-	-	-	0,9	-
Boomkruiper	19,5	8,5	15,9	2,0	19,3	15,5	14,9	18,7	17,5	1,5
Zanglijster	4,9	-	10,3	-	6,1	3,9	5,9	2,8	7,0	-

Proefvlak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Type	Bosr	Inh	Uith	Hei	Inh	Inh	Uith	Palp	Bosr	Hei
Oppervlakte (ha)	60,8	118,1	106,6	154,4	99,1	103,8	100,2	107,4	113,8	137,5
Grote Lijster	1,6	0,9	0,9	0,7	4,1	1,0	4,0	1,9	3,5	-
Grauwe Vliegenvanger	-	-	3,7	0,7	5,1	1,9	2,0	4,7	3,5	-
Bonte Vliegenvanger	4,9	11,1	10,3	0,7	16,2	12,6	10,9	13,1	19,3	-
Gekraagde Roodstaart	-	6,8	-	5,2	7,1	2,9	-	2,8	0,9	3,7
Roodborsttapuit	-	1,7	-	11,7	-	-	-	-	-	9,6
Heggenmus	-	-	-	1,3	1,0	-	-	0,9	-	0,7
Graspieper	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	10,4
Boompieper	1,6	14,5	-	18,2	18,3	12,6	9,9	11,2	7,0	11,1
Appelvink	6,5	1,7	15,9	-	8,1	3,9	5,0	3,8	10,5	-
Goudvink	1,6	0,9	3,7	-	-	1,9	1,0	0,9	-	-
Groenling	-	-	-	-	-	-	1,0	-	-	-
Kneu	-	-	-	3,9	-	-	-	-	-	5,2
Kruisbek	-	0,9	0,9	-	-	-	2,0	-	-	-
Putter	-	-	0,9	0,7	-	-	-	-	0,9	0,7
Sijs	1,6	0,9	-	-	-	-	1,0	-	-	-
Geelgors	-	4,3	-	7,2	-	1,9	-	-	0,9	4,4
Totaal	121,8	117,3	187,8	79,3	149,1	152,3	136,7	181,7	179,6	85,8

4.1 Vergelijking met eerdere karteringen

In 2007 is een start gemaakt met broedvogeltellingen in de tien BMP-proefvlakken (van Manen 2007). Dit is met een zesjarige cyclus herhaald in 2013, 2019 en 2025. De werkwijze was steeds sterk vergelijkbaar en veel proefvlakken zijn steeds door dezelfde waarnemer geteld (wat eventuele waarnemersinvloeden uitsluit). In 2025 werden proefvlakken die eerder werden geteld door Michel Klemann overgenomen door Symen Deuzeman. In 2013 werd laat gestart met het veldwerk, pas in de eerste helft van april, voor standvogels niet ideaal en hierdoor zijn de aantallen van enkele vroege broedvogels aan de lage kant. Dit is goed te zijn bij Glanskop, Zwarte Specht, Boomklever en Zwarte Mees. In 2007 is vanuit boomtoppen gekeken naar Wespendifieven in de jongenfase (juli/augustus), in de andere jaren niet.

Het merendeel van de getelde vogels is een jaarlijkse broedvogel. In de periode 2007-2019 ging het om 47-50 gekarteerde soorten, in 2025 aanmerkelijk meer met 55 soorten (tabel 5). Verschenen als nieuwe broedvogel in 2025 zijn de Wespendif, Draaihals, Middelste Bonte Specht, Grauwe Klauwier, Sprinkhaanzanger, Grasmus en Kortsnavelboomkruiper. Deze soorten laten landelijk en elders op de Veluwe ook toenames zien, uitgezonderd de Sprinkhaanzanger die de laatste twaalf jaar geen significante verandering laat zien in Nederland.

Enkele soorten werden niet vastgesteld in 2025, zoals de Kerkuil, Wielewaal en Tuinfluiter. Tuinfluiter zat al in de min. De Wielewaal wordt af en toe vastgesteld in de proefvlakken, maar niet in 2025. Elders op de Veluwe verschijnen de laatste tien jaar ook, soms wel en soms niet, Wielewalen in bosdelen met opgaand loofbos. In bijlage 1 zijn de trends per proefvlak opgenomen.

Tabel 5. Ontwikkelingen in de broedvogelaantallen in de tien proefvlakken in Kroondomein Het Loo in de periode 2007-2025.

Soort	2007	2013	2019	2025	Ontwikkeling
Mandarijneend	1	1	0	2	=
Wilde Eend	1	1	1	1	=
Kwartel	0	0	1	2	+
Nachtzwaluw	9	6	11	13	+
Koekoek	4	6	6	5	=
Holenduif	6	12	9	10	=
Houtduif	29	8	39	30	=
Houtsnip	6	6	3	1	-
Watersnip	0	1	0	0	=
Wespendief	0	0	0	1	=
Sperwer	0	1	0	1	=
Havik	2	1	0	1	=
Buizerd	6	2	3	4	-
Kerkuil	0	0	1	0	?
Ransuil	1	0	1	1	=
Bosuil	5	10	11	10	=
Draaihals	0	0	0	1	+
Middelste Bonte Specht	0	0	0	14	+
Kleine Bonte Specht	10	11	7	11	=
Grote Bonte Specht	103	160	122	105	=
Zwarte Specht	3	1	2	5	=
Groene Specht	1	0	2	3	+
Grauwe Klauwier	0	0	0	1	+
Wielewaal	0	1	2	0	-
Gaai	41	23	22	19	=
Raaf	0	1	1	1	=
Zwarte Mees	118	75	91	67	-
Kuifmees	78	73	102	84	=
Glanskop	35	10	21	40	+
Matkop	15	13	8	9	=
Boomleeuwerik	9	12	23	16	=
Veldleeuwerik	74	34	44	36	=
Staartmees	35	22	8	11	=
Fluiter	6	26	27	26	=
Sprinkhaanzanger	0	0	0	1	=
Zwartkop	89	194	171	126	-
Tuinfluiter	3	2	1	0	-
Grasmus	0	0	0	2	+
Vuurgoudhaan	8	6	18	19	=
Goudhaan	66	81	103	70	=

Boomklever	81	29	75	98	+
Kortsnavelboomkruiper	0	0	0	1	+
Boomkruiper	107	107	138	134	+
Spreeuw	2	3	0	0	-
Zanglijster	40	45	50	41	=
Grote Lijster	6	8	10	19	+
Grauwe Vliegenvanger	7	17	26	23	=
Bonte Vliegenvanger	63	95	68	104	+
Gekraagde Roodstaart	21	38	42	35	=
Roodborsttapuit	31	35	36	33	=
Heggenmus	26	6	8	5	-
Graspieper	43	29	36	17	-
Boompieper	79	166	116	122	=
Appelvink	39	49	42	56	+
Goudvink	32	16	20	10	-
Groenling	1	3	0	1	=
Kneu	21	11	14	13	=
Kruisbek	9	0	2	4	?
Putter	0	5	1	4	+
Sijs	2	5	5	3	=
Geelgors	48	59	25	25	-
N soorten	47	49	48	54	
N territoria	1422	1526	1575	1493	

Watervogels zijn bijzonder schaars in de proefvlakken. Alleen in het Cannenburgergat, een grote leemkuil ten westen van Vaassen, komen sinds de start van de telreeks Mandarijneenden en Wilde Eenden voor. Doorgaans gaat het om één paar van beide soorten, maar in 2025 bleken er twee paar Mandarijneenden te huizen.

Roofvogels laten vanaf 2007 een afname zien, met name Havik en Buizerd. Dit komt overeen met de trend elders op de Veluwe. De grootste afname vond plaats in de periode 2007-2013, vooral bij de Buizerd. Inmiddels lijkt de stand gestabiliseerd. De Buizerd nam iets toe ten opzichte van 2013 en 2019, best opvallend omdat de stand van bosmuis en andere muizensoorten matig was en, dus geen heel goed muizenjaar. De mast in de herfst van eikels en beukennotjes was ook gemiddeld en niet heel hoog. Stand van de Sperwer fluctueert jaarlijks tussen de 0-1 paar, doorgaans of er wel of geen nest aanwezig is of gevonden wordt. In 2025 zat er een nest in een jonge opstand met grove dennen in het bosreservaat van Oud Deeling-Dassenberg. Een nest van de Wespiedief werd aangetroffen in het bosreservaat van Oud Deeling-Dassenberg.

Vogelsoorten die een sterke binding hebben met heide, stuifzand, kapvlakten of overgangen van bos naar heide laten overwegend trends zien die overeenkomen met de situatie elders op de Veluwe en landelijk. Na een dieptepunt in de periode 2006-2009 is de Draaihals weer uit het dal geklommen en sindsdien zitten ze behoorlijk in de lift op de Veluwe en ook in Drenthe (Sovon 2018). Er werd voor het eerst een territorium vastgesteld binnen de getelde plots op het meest oostelijke heideveldje in Cannenburg. Elders op de heidevelden

in Kroondomein Het Loo broeden Draaihals jaarlijks in wisselende aantallen en op wisselende locaties.

De Nachtzwaluw nam toe op de Asselsche Heide van 3-4 in de periode 2007-2019 naar 7 in 2025. Daarentegen namen ze iets af op de heidevelden van Cannenburg (van 5 in 2019 naar 3 in 2025). Op de Imsberg namen ze iets toe en in het Paleispark werd voor het eerst een territorium vastgesteld. In zijn totaliteit namen ze toe in 2025. Deze toename is in lijn met het landelijke beeld van de Nachtzwaluw, zowel gerekend vanaf 1990 als over de laatste twaalf jaar is er een significant matige toename (<5% per jaar) zichtbaar (Boele *et.al.* 2025). De Koekoek is stabiel gebleven over alle jaren bezien. Ze worden uitsluitend vastgesteld op de heidevelden, in de bossen zijn ze totaal verdwenen. De Koekoek staat inmiddels als kwetsbaar op de Rode lijst en elders op de Veluwe zandverstuivingen en heidevelden nemen ze juist af, zoals rond Kootwijk en Garderen.

De Boomleeuwerik is sinds 2007 toegenomen op de heidevelden en kapvlakten. Toenames zijn vooral zichtbaar op de stuifzandheide van de Imsberg, waar ze toenamen van 2 in 2007 naar 12 in 2025. Elders in de plots met heidevegetaties zijn toenames beperkter, soms ook een lichte afname waar de heide te veel is vergrast met bochtige smele. De toename sinds 2007 gaat gepaard met een landelijk significante toename van <5%. Elders op de Veluwe heidevelden en stuifzanden nemen ze ook toe, zoals in Kootwijk in 2023, Ugchelen-Hoenderloo in 2022 en op het Hulshorsterzand in 2022 (Deuzeman *et. al.* 2022&2023, Deuzeman 2023). De Veldleeuwerik is sinds 2007 enorm in aantal achteruitgegaan op de heidevelden, maar sinds 2013 is sprake van een stabilisatie. De achteruitgang komt vooral op conto van de ontwikkelingen op de Imsberg, waar ze afnamen van 43 in 2007 naar 13 in 2025. Opvallend genoeg is de stand in hetzelfde tijdvak stabiel op de Asselsche Heide. De achteruitgang komt overeen met de landelijke situatie en het beeld op nabijgelegen Veluwe heide- en stuifzandgebieden. Een enorme afname sinds 1990, maar sinds de afgelopen twaalf jaar is er sprake van een stabiele ontwikkeling. De Graspieper laat een forse achteruitgang zien op de Imsberg (van 25 in 2007 naar 3 in 2025). Dit komt overeen met afnames op de grote heidevelden rond Kootwijk in de periode 2009 en 2023 (van 68 naar 14) en op de Hoog Buurlosche Heide tussen 2016 en 2022. Des te opvallender is de stabiele ontwikkeling op de Asselsche Heide, waar ze het erg goed doen. Gerichter onderzoek naar habitatverschillen en broedsucces van beide soorten tussen de Imsberg en de Asselsche Heide zou aan te bevelen zijn.

Waar ze op veel heidevelden de afgelopen jaren flink zijn afgenomen, doen de Veldleeuwerik en Graspieper het op de Asselsche Heide opvallend goed en zijn hier stabiel gebleven, 15 februari 2026.

De Gekraagde Roodstaart is sinds 2007 toegenomen en de laatste jaren stabiel. Ze broeden vooral in open grove dennenbossen met een korte bodemvegetatie. Ook de bosranden van de heidevelden zijn in trek, zoals goed te zien is in de Imsberg, waar ze zijn verviervoudigd. Boompiepers zijn sinds 2007 toegenomen, met een flinke uitschieter in 2013. Met name op de Imsberg zijn ze tijdens de laatste twee karteringen toegenomen, alsook op de heidevelden van het Paleispark. Boompiepers gedijen goed in niet al te hoge grassige- of heidevegetatie met verspreide boomgroei of open bos. Ingrepen in het bos, zoals kleine kapvlakten, worden vaak snel bezet door Boompiepers. In enkele proefvlakken, zoals het Walenbosch en Wieselsche Veld is zo'n effect zichtbaar.

Typisch habitat voor de Boompieper en Gekraagde Roodstaart op een klein heideveldje met verspreid staande grove dennen en berken in het Paleispark-Achterpark, 5 november 2025.

De Roodborsttapuit is iets toegenomen op de Asselsche Heide sinds 2007, maar is in zijn totaliteit stabiel gebleven. Ze zijn verdwenen van de vergraste heideveldjes in het Wieselsche Bos en Paleispark en afgenomen in Cannenburgh. Op de stuifzandheide van de Imsberg is de stand gelijk gebleven. Roodborsttapuiten zijn sterk gebaat bij struikheidevegetaties met verspreide opslag. Vergraste heidevelden zijn minder favoriet.

Grauwe Klauwieren neemt de laatste jaren toe op de Veluwse heidevelden en in Nederland. In slechts enkele jaren verdubbelde de populatie, waarschijnlijk mede door enkele recente droge en warme zomers. Hierdoor slaagden relatief veel nesten al vroeg in het seizoen, vlogen de jongen met een goed gewicht uit en hebben ze veel tijd gehad om op te vetten voor de trek. Dat alles zorgde voor een hoge overleving van de jongen (Deuzeman *et. al.* 2023). In 2025 werd voor het eerst een paar aangetroffen op de Asselsche Heide. Na een eerdere achteruitgang bleef de Kneu stabiel op de heidevelden.

De Geelgors is sinds de start gehalveerd. Ze zijn vooral verdwenen of sterk afgenomen uit de bossen zelf, vaak met kleinere heideveldjes, zoals het Wieselsche Bosch, Wieselsche Veld, Paleispark en Cannenburg. Met name het ouder worden van de open grove dennenbossen en daarmee het dichtgroeien van de bosbodem door stikstofdepositie zal hier een belangrijke verklaring voor zijn. Op de Asselsche Heide en de Imsberg, de grotere heidevelden, bleek de afname geringer of bleven ze zelfs stabiel.

Vogelsoorten van jonge bosopstanden en struweel zijn in het algemeen afgenomen. De Matkop is bijna gehalveerd, maar tijdens de laatste twee karteringen gestabiliseerd. Elders op de Veluwe is sprake van een doorzettende afname, met name in de ouder wordende bossen. Landelijk laten ze een significante afname zien van <5% in de afgelopen twaalf jaar. Meest voor de hand is het ouder worden van de bos als geheel en daardoor het verminderen van optimaal habitat. Ze worden nu vooral vastgesteld in de uitgestrekte grove dennenbossen met veel natuurlijke verjonging, waar dode staande grove dennetjes voorhanden zijn of waar dode en vermoltde berken aanwezig zijn als lanen of in de vakken zelf. De Tuinfluiter werd voor het eerst niet meer vastgesteld, terwijl de Grasmus voor het eerst opdook op de Asselsche Heide. De Goudvink is bijzonder schaars geworden en laat een structurele afname zien in de bossen. Zwartkoppen nemen daarentegen wat toe ten opzichte van 2007, al namen ze wel wat af ten opzichte van 2013 en 2019.

Vogelsoorten van opgaand bos met loofbomen laten positieve ontwikkelingen zien. Fluiters waren redelijk talrijk en zeker ten opzichte van 2007 is sprake van een behoorlijke toename. Met name in de Uddeler Heegde en het Wieselsche Bosch waren opvallend veel Fluiters aanwezig. De Grote Lijster beleefde een uitstekend jaar en werd vooral vastgesteld langs de randen van heidevelden, heischrale graslanden en wildakkers. Landelijk laten ze de afgelopen twaalf jaar geen significante aantalsverandering zien, terwijl ze daarvoor juist afnamen en als kwetsbaar op de Rode lijst waren beland. Grauwe Vliegenvangers nemen sinds 2007 behoorlijk toe, maar de stand is inmiddels gestabiliseerd. De Appelvink laat een verdere toename zien met het ouder en structuurrijker worden van de bossen. Houtduiven weten zich goed te handhaven en bleven stabiel.

Vogels van oud opgaand bos met dood hout (holenbroeders) namen in veel gevallen toe. De Holenduif bleef stabiel. De piek van de verspreiding ligt in de oude beukenbossen van het bosreservaat Oud Deeling-Dassenberg, waar ze gebruik maken van oude holen van de Zwarte Specht of andere breukvlakken waar holen in zijn ontstaan. Heidevelden werden gemeden, hoewel ze daar in een eerder jaar wel werden vastgesteld. De Zwarte Specht lijkt iets te zijn toegenomen, al zijn de verschillen niet groot ten opzichte van 2007. In 2007 is sterk gelet op bezette nestholen of vogels die zich ophielden bij clusters van holen in beukenlanen of vakken. De Groene Specht lijkt wel wat in de lift te zitten en verscheen op wat meer plekken dan voorgaande jaren.

Nieuwkomer is de Middelste Bonte Specht en verscheen in vier verschillende proefvlakken, verreweg de meeste in het bosreservaat van Oud Deeling-Dassenberg (6 pr.), maar ook in het Paleispark werden al vier paar vastgesteld. Het geeft aan dat daar voldoende oude loofbomen staan, met dikke eiken met dode zijtakken en dode staande stammen. Elders op de Veluwe en in veel andere gebieden in Nederland is sprake van een significante toename van >5% per jaar (minimaal verdubbeling in 15 jaar). Ook werd er voor het eerst een Kortsnavelboomkruiper vastgesteld in het bosreservaat Oud Deeling-Dassenberg. Kleine Bonte Spechten bleven stabiel, best opvallend omdat er elders op de Veluwe ook afnames zichtbaar, zoals in de bossen rond Kootwijk (Deuzeman *et. al.* 2023). Grote Bonte Spechten bleven stabiel ten opzichte van 2007, na een opvallende piek in 2013.

Bonte Vliegenvangers hadden een bijzonder goed jaar, vergeleken met de eerdere jaren. In vrijwel alle proefvlakken namen ze toe, verreweg het meeste in Oud Deeling-Dassenberg. Bij het ontbreken van nestkasten, gebruiken ze onder andere de oude beukenlanen en opstanden om in te broeden, het liefst in oude gaten van de Grote Bonte Specht. Bij gebrek hieraan ook in berken met holen langs heidevelden of andere open plekken. Glanskop en

Boomklever namen beide toe, evenals de Boomkruiper in alle typen bos. Verdwenen is de Spreeuw, die eerder voorkwam in de oude beukenvakken van Oud Deeling-Dassenberg. Hoewel daar voldoende nest-habitat aanwezig is, in de vorm van holen, zal de verdwijning vooral te maken hebben met een afname van het voedselaanbod. Kennelijk vonden ze eerder genoeg kleine dierlijke bodemorganismen (emelten en regenwormen) in de directe omgeving.

In het bosreservaat Oud Deeling-Dassenberg namen Bonte Vliegenvangers toe. Naast dat ze broeden in de oude beukenopstanden, worden ze ook vastgesteld op openere plekken met dode staande bomen en verspreide berken, 15 februari 2026.

Vogelsoorten van opgaand bos met naaldbomen laten wisselende trends zien. In de bossen van Kroondomein Het Loo wordt zorgvuldig omgegaan met het aanwezige naalddhout en vinden in de uitkapbossen reguliere dunningen plaats. Het Vuurgoudhaan is de afgelopen jaren toegenomen in opstanden met douglassen. Ook werden territoria aangetroffen in gemengde opstanden met oude grove dennen en eiken (klimop) of waar nog enkele overstaanders van douglassen staan. Goudhanen hebben het de laatste jaren moeilijk in de Nederlandse bossen. Er is sprake van een significante afname van <5% per jaar over de laatste twaalf jaar. Ook in de bossen rond Garderen namen ze af in de periode 2018-2023. In nagenoeg alle proefvlakken in de bossen van Het Kroondomein namen ze af en werd het laagste aantal geregistreerd.

De Zwarte Mees laat een duidelijke afname zien en komt overeen met de landelijke situatie waar een significante afname van <5% per jaar zichtbaar is over de laatste twaalf jaar. Kuifmezen zijn stabiel gebleven. Het is vooral een bewoner van grove dennenbossen, waar niet rigoreus gekapt is. Invasiesoorten als de Kruisbek en Sijs waren redelijk aanwezig. Hoewel het geen echte soorten van naaldbos zijn, is de Groenling bijzonder schaars in de plots en de Putter bleef stabiel.

Kuifmezen bleven stabiel in de open grove dennenbossen, Oud Deeling-Dassenberg, 15 februari 2026.

4.2 Soortbesprekingen

Mandarijneend, n=2

Het Cannenburgergat is dé plek waar Mandarijneenden voorkomen. In de reeks van tellingen ontbreken ze alleen in 2019, mogelijk vanwege de droogte in dat voorjaar. In 2025 waren erop zowel op 9 april als 2 mei twee paren aanwezig. Vaak wordt er gebroed in een oude holte van een Zwarte Specht in de daar aanwezige beuken, zoals in 2007 werd vastgesteld (van Manen 2007). In 2025 is de exacte broedlocatie niet gevonden. Na 2 mei waren de eenden vertrokken, zodat het broedsucces nihil lijkt te zijn geweest.

Kwartel, n=2

Net als in 2019 werd in de vroege morgen van 12 juni een Kwartel gehoord in het vergraste deel van de Asselsche Heide. Daarnaast zat er een Kwartel te roepen op 23 mei in het meest zuidwestelijke puntje van de Imsberg.

Nachtzwaluw, n=13

Nachtzwaluwen zijn in 2025 geteld in de vroege schemerurtjes voorafgaand aan een telronde in mei en juni en op een aantal mooie zomeravonden in juli. Alle geschikt lijkende locaties werden tenminste éénmaal bezocht. De aangetroffen territoria berusten op uitsluitende waarnemingen van zingende mannetjes.

De Nachtzwaluw is in Kroondomein Het Loo sterk gebonden aan de grotere heidevelden, daar waar dennenopslag of boomgroepjes aanwezig zijn, vaak langs de randen van de heidevelden. Verreweg de meeste Nachtzwaluwen werden aangetroffen op de Asselsche Heide, waar ze toenamen van 3-4 in de periode 1997-2019 naar 7 in 2025. Ook op de Imsberg komt een redelijk aantal Nachtzwaluwen voor, die wat fluctueert over de getelde jaren. In

2025 waren dit er vijf, waarvan twee binnen het plot. Op de meer geïsoleerd liggende heideveldjes van Cannenburgh verschenen in 2019 voor het eerst Nachtzwaluwen, toen ging het om vijf territoria, in 2025 om drie. En voor het eerst werd een roepende Nachtzwaluw vastgesteld in het Paleispark. Niet zozeer op de aanwezige heideveldjes, maar langs een breed zandpad in vrij open grove dennenbos.

Nachtzwaluwen werden vastgesteld langs de randen van de heidevelden of waar dennenopslag of boomgroepen aanwezig, Asselsche Heide, 15 februari 2026.

Wespendief, n=1

Een nest van de Wespendief in een beuk werd pas op 15 februari 2026 ontdekt in het bosreservaat van Oud Deeling-Dassenberg. Het nest is in het broedseizoen van 2025 gebouwd, maar het is dus niet duidelijk of er succesvol is gebroed. Het is zeker de moeite waard om dit nest in broedseizoen van 2026 weer te controleren, omdat ze regelmatig terugkeren op hetzelfde nest.

Nest van Wespendief in een beuk in het bosreservaat Oud Deeling-Dassenberg, 15 februari 2026.

Sperwer, n=1

Hoewel er voldoende geschikte opstanden aanwezig waren in de proefvlakken om in te broeden (naaldbos in stakenfase), bleken ze bijzonder schaars. Hetzelfde beeld kwam ook al naar voren tijdens de voorgaande karteringen. Alleen in een middeloude grove dennenopstand in het bosreservaat van Oud Deeling-Dassenberg werd een gebruikt nest gevonden op 12 juni. Er lagen enkele ruipennen van de vrouw en ook waren er een paar plukboompjes aanwezig. Maar op het nest zelf was het een totale stilte en bleek inmiddels al te zijn gepredeerd. Waarschijnlijk al in de eifase of de vroege jongenfase. Hoewel de dader niet bekend is, gaat het in veelal om predatie van een door het bos jakkerende Havik, maar het kan ook een Boommarter of Buizerd zijn geweest.

Havik, n=1

Haviken bleken bijzonder schaars aanwezig te zijn in de proefvlakken. Alleen in de Uddeler Heegde werden activiteiten waargenomen, zoals een roepende man op 21 maart. Een nest werd hier niet gevonden maar zal zich bevonden hebben in een perceel oude douglas met een gesloten kronendek. Een nest was wel aanwezig in een opstand met douglas in het noordoostelijke deel van Oud Deeling-Dassenberg, echter net buiten de grenzen van het proefvlak. De vrouw was hier op 3 april en 8 mei zeer vocaal, vaak een teken dat ze om voedsel vraagt, die de man haar moet aanbrengen. Uiteindelijk werden hier in juni en juli geen bedelende jongen gehoord.

Ransuil, n=1

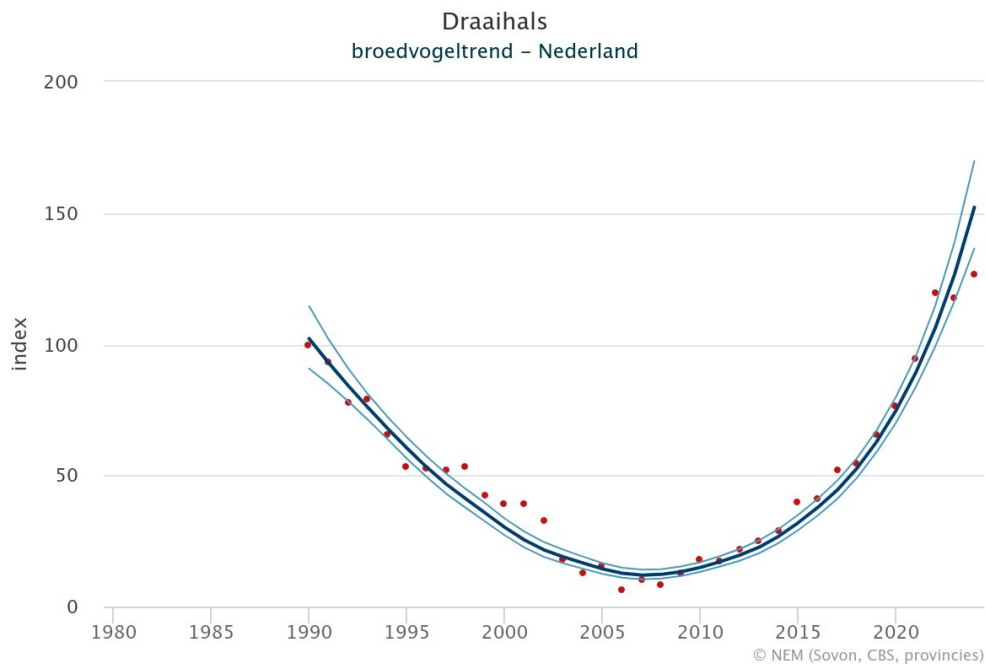
In het Wieselsche Veld werd tot twee keer toe een Ransuil waargenomen op 21 mei en 13 juni. Elders werden ze niet gezien. Ook werden er tijdens de avondrondes voor Nachtzwaluwen geen bedelende jongen gehoord langs de randen van de heidevelden.

Bosuil, n=10

In de meeste proefvlakken met bos werden Bosuilen aangetroffen. Verreweg de meeste territoria werden aangetroffen in het Paleispark en in het bosreservaat Oud Deelen-Dassenberg. In een drietal gevallen ging het om paren met bedelende jongen (ook op de Cannenburgh). De aantalsontwikkeling geeft een stabiel beeld aan.

Draaihals, n=1

Op 2 mei werd een druk zingende Draaihals gehoord op een stukje heide in Cannenburgh met een berkensingel. Het is voor het eerst dat ze zijn vastgesteld in de proefvlakken. De twee andere grote heidevelden zien er plaatselijk ook geschikt uit, maar hier werden ze (nog) niet gehoord. De Draaihals is op zijn minst een opmerkelijke soort. Rond 2002 maakte de soort landelijk een grote stap achteruit en in 2006 volgde de knieval en werden jaarlijks niet meer dan 5-10 territoria landelijk gemeld. Dit lage niveau hield een aantal jaren aan, maar de trend is in de periode 2009-2020 weer positief (figuur 3). Na 2020 zijn ze sterk toegenomen, zoals in kerngebieden rondom Kootwijk, NP Hoge Veluwe en NP Veluwezoom, alsook in Drenthe. Het is niet precies duidelijk welke factoren precies verantwoordelijk zijn voor dit herstel (Boele *et.al.* 2022). Het kan goed zo zijn, dat ze zich komende jaren verder gaan uitbreiden op de heidevelden van Kroondomein Het Loo.

Figuur 3. Landelijke ontwikkeling van de Draaihals in Nederland t/m 2024.

Middelste Bonte Specht, n=14

Nieuwkomer is de Middelste Bonte Specht, want deze werd in 2019 nog niet vastgesteld in de tien gekarteerde plots. Inmiddels zijn ze aanwezig in vier verschillende proefvlakken. Territoria van voor 2019 zijn overigens bekend in de bossen van Kroondomein Het Loo. Het zijn in het algemeen de delen van het bos dat bestaat uit oud en structuurrijk loofbos, met voldoende dikke eiken en beuken die bezet worden met Middelste Bonte Spechten. Verreweg de meeste territoria werden aangetroffen in de oude loofbossen van het bosreservaat Oud Deelen-Dassenberg (n=6), maar in het Paleispark zijn ze ook al goed vertegenwoordigd (n=4). Daarnaast zaten er meerdere Middelste Bonte Spechten in het Wieselsche Bos, ook in oude loofbossen net zuidelijk van het proefvlak. In de Uddeler Heegde werden twee territoria vastgesteld. Landelijk is de populatie sterk toegenomen vanaf 2004, van een handjevol vogels in de bossen in het oosten en zuiden van het land, naar een geschat aantal van 1900-2100 paren in 2020 verspreid in bossen over nagenoeg het hele land, met uitzondering van de westelijke kuststrook, Flevoland en grote delen van Friesland en Groningen (Boele *et. al.* 2022).

De Middelste Bonte Specht is een nieuwkomer en in een paar jaar tijd zijn ze snel toegenomen. Hier in oud en gemengd loofbos van eik en beuk in bosreservaat Oud Deelen-Dassenberg, 15 februari 2026.

Kleine Bonte Specht, n=11

De verspreiding in de proefvlakken beperkte zich vooral tot de oudere loofbossen en voormalige eikenhakhoutbossen en middeloude tot oude eikenopstanden. En dan met name op plekken waar ook veel levende dan wel dode berken staan.

Verreweg de meeste territoria werden gevonden in het Paleispark, Wieselsche Bos en in het bosreservaat Oud Deelen-Dassenberg. Daarbuiten waren ze een stuk schaarser of ontbraken ze. De stand is stabiel gebleven. Best opvallend, omdat elders op de Midden-Veluwe toch behoorlijke afnames zichtbaar zijn in de afgelopen tien tot vijftien jaar. Ook de BMP-index in Gelderland laat in de periode 2008-2019 een matige afname zien. De bossen in de proefvlakken van Kroondomein Het Loo lijken hier vooralsnog gevrijwaard van te blijven.

Groene Specht, n=3

Bij de gevonden territoria is veelal een relatie te vinden met extensieve wildweides en de rand van de heide (bosreservaat Oud Deelen-Dassenberg) of langs de oostrand van het Kroondomein Het Loo tegen het Veluwemassief, waar het bos overgaat in niet al te intensief gebruikt grasland, waar vermoedelijk door de spechten wordt gefoerageerd (Wieselsche Veld).

Grauwe Klauwier, n=1

Een paartje was aanwezig op 12 juni in een dal met verspreid staande dennen en berken in de oosthoek van de Asselsche Heide. Na een tijdlang observeren was er waarschijnlijk geen nest aanwezig, anders was de vrouw wel gaan zitten op de eieren of jongen. Het paar kon op 5 juli niet worden teruggevonden. Wel zat er een zwijgzame man langs de zuidrand van een heide-ven zo'n 600 m zuidelijker. Ondanks langdurig observeren ging de man ogenschijnlijk niet naar een nest om de vrouw en/of jongen te voeren. In veel gevallen moet zo iets toch binnen 20-30 minuten duidelijk zijn.

Raaf, n=1

Net als in de eerdere jaren werden geen nesten gevonden binnen de proefvlakken. In de Uddeler Heegde was een paar actief, waarbij op 23 mei ook net uitgevlogen jongen rondvlogen. Waarschijnlijk broedde dit paar net buiten het proefvlak. Ook leek er in een oud grove dennenopstand in het bosreservaat Oud Deelen-Dassenberg, langs de rand van de Asselsche Heide een nest aanwezig te zijn. Op 3 april was hier langdurig een Raaf aan het roepen, maar na uitgebreid zoekwerk kon geen nest gevonden worden. Tijdens latere bezoeken werden geen Raven meer aangetroffen. Elders in de proefvlakken werden regelmatig Raven waargenomen, maar vaak overvliegende vogels, die niet leiden tot territoria.

Kortsnavelboomkruiper, n=1

Een luid zingende Kortsnavelboomkruiper werd op 3 april aangetroffen in een oude beukenopstand met aftakelende bomen in het bosreservaat van Oud Deelen-Dassenberg. Dit is een typisch habitat voor de soort. Op de Veluwe zijn met name oude structuurrijke bossen met dood hout, veelal met dikke oude grove dennen met loszittend schors, eiken, beuken en/of meer dan 50 jaar oude sparren kansrijk voor vestiging. De eerste broedgevallen in Nederland vonden in 1993 plaats bij Vaals in Zuid-Limburg. De verspreiding bleef eerder beperkt tot de aan Duitsland grenzende delen van Limburg. Vanaf de eeuwwisseling werden

ook andere delen van het land bezet, steeds de grensstreek, zoals Twente en de Achterhoek en Montferland. Later werden ook territoria gevonden op de Veluwe, met name op de Zuidoost-Veluwe, waar inmiddels het zwaartepunt van de Veluwse populatie ligt met in 2023 28 territoria (Boele *et. al.* 2024) en in 2025 80-100 territoria (Boele *et al.* In prep). Hoewel het elders op de Veluwe nog vrij stil blijft met meldingen, werden er in 2007 en 2022 respectievelijk 1 en 2 territoria gevonden in de bossen tussen Ugchelen en Hoenderloo (Deuzeman *et. al.* 2022). Schatting van het aantal paren of territoria in Nederland is 320-450 in de periode 2018-2020.

De locatie waar de Kortsnavelboomkruiper op 3 april 2025 luid aan het zingen was. Een oude beukenopstand met ook eiken in bosreservaat Oud Deeling-Dassenbos, 15 februari 2026.

Bonte Vliegenvanger, n=104

Bij afwezigheid van nestkasten (zoals het geval in de proefvlakken) is de Bonte Vliegenvanger een kritische bosvogel, die in Kroondomein Het Loo opvallend talrijk is, vooral in de aftakelende beukenbossen. Hoogste dichtheden werden aangetroffen in het bosreservaat Oud Deelen-Dassenberg, waar ze oude spechtenholen in beuken gebruiken om te broeden. Elders zijn de middeloude eikenbossen met verspreid staande berken ook erg interessant. En in sommige proefvlakken ook in laan staande oude en vervallen berken.

Appelvink, n=56

De Appelvink is een typische bewoner van opgaande structuurrijke bossen en kan soms sterk geclusterd voorkomen. Oude douglasbossen worden ook benut. De dichtheid is duidelijk minder in aaneengesloten grove dennenbossen. Verreweg de hoogste dichtheid werd aangetroffen in de Uddeler Heegde, een proefvlak met uitsluitend bos en met uitgestrekte percelen met gemengd (naald)bos. Daarnaast werd een hoge dichtheid aangetroffen in de

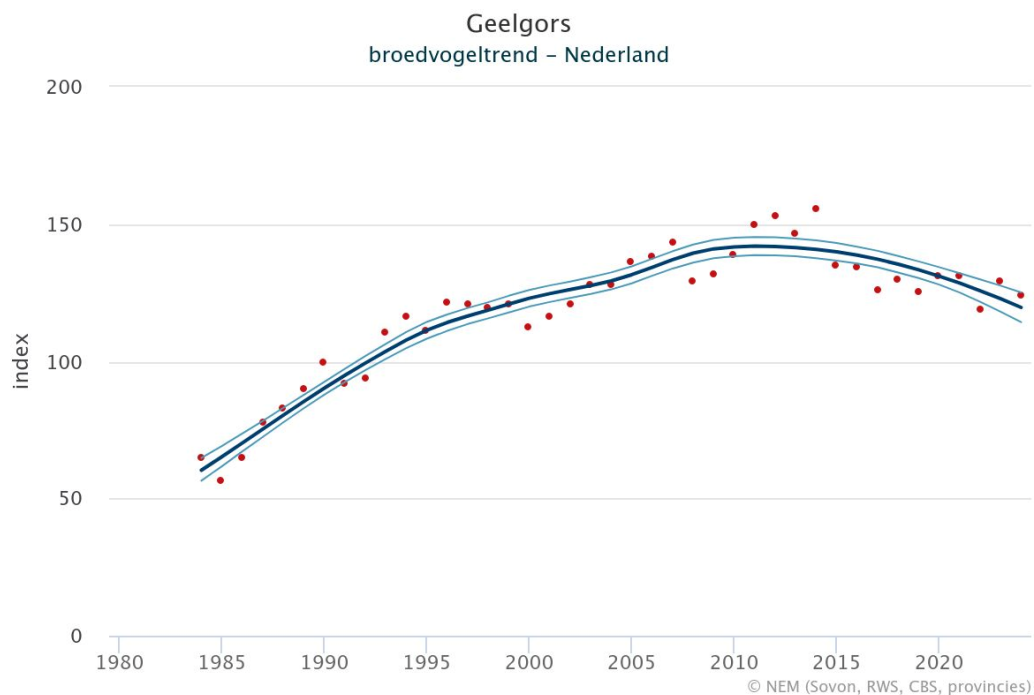
structuurrijke loofbossen van het bosreservaat Oud Deelen-Dassenbos. Ten opzichte van de voorgaande inventarisatie zijn ze behoorlijk in aantal toegenomen.

Geelgors, n=25

Geelgorzen zijn sinds de start van de reeks gehalveerd in aantal van zo'n vijftig in 2007 naar vijftientwintig in 2025. Maar opvallend genoeg namen ze niet af tussen 2019 en 2025.

Afnames hebben zich met name voltrokken in bossen met kleinere heidefragmenten zoals Cannenburgh, Paleispark Wieselsche Bosch en Wieselsche Veld. Op veel van dit soort kleinere fragmenten is de bodem door onder meer stikstofdepositie dichtgegroeid met onder meer pijpenstro en bochtige smele, en zijn er te weinig zandige plekken met struikheidevegetaties aanwezig.

Op de twee grotere heidevelden zijn ze nagenoeg stabiel gebleven. Best opvallend, omdat de stand van de Geelgors zowel landelijk als elders op Veluwe heidevelden al een tijd hard achteruitgaat (figuur 4). In Kroondomein Het Loo is veel aandacht voor wintervoedselveldjes op de diverse akkers. Deze worden ingezaaid met een kruidenmengsel, waardoor ze in de wintermaanden interessant zijn voor onder meer Geelgorzen. Tijdens een punt transect telling (PTT-route) eind december 2025 werden op twee punten bij de akkers van Gortel met kruidenmengsels grote groepen vogels gezien. Het ging bij beide punten om tenminste 70 Geelgorzen, maar ook honderden Vinken en kleinere aantallen Groenlingen en Kepen (med. Rob Vogel).

Figuur 4. Landelijke ontwikkeling van de Geelgors in Nederland t/m 2024.

4.3 Enkele waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe Kiekendief

20 maart: vrouwklee Asselsche Heide.

3 april: vrouwklee Asselsche Heide.

Boomvalk

5 juli: 1 jagend exemplaar boven de Wasschfles, Asselsche Heide.

Torenvalk

3 april: 1 man jagend Asselsche Heide.

Wespendief

23 mei: twee individuen waaronder een vrouw in het proefvlak Cannenburgh, maar vervolgwarnemingen ontbreken.

Kraanvogel

21 maart: paar op grasland nabij het ven Groot Zeilmeer, Uddelsche Buurtveld.

3 april: paar invallend bij de Waschfles, Asselsche Heide.

Watersnip

20 maart: 4 exx. opgejaagd Asselsche Heide.

Tapuit

6 mei: paar op 6 mei langs de zuidrand van de Imsberg. Geen eerdere of vervolgwarnemingen, zodat deze niet voldoet aan de criteria.

5 Evaluatie

De tien proefvlakken in Kroondomein Het Loo herbergt een complete broedvogelbevolking en dichtheden wijken niet af van wat elders op de Veluwe wordt aangetroffen. Vooral de oude eiken- en beukenbossen in het gebied zijn uniek, met grote aantallen Boomklever, Kleine Bonte Spechten en Bonte Vliegenvangers. Inmiddels zijn daar ook Middelste Bonte Spechten en Kortsnavelboomkruiper bijgekomen. In bosreservaten of ouder bos waar gevoerd beheer langdurig is toegepast komen veel vogelsoorten naast elkaar voor in hoge dichtheden. Hieronder bevinden zich ook soorten die kenmerkend zijn voor goed ontwikkeld bos (bos met variatie in structuur, leeftijd en samenstelling van boomsoorten in de kroonlaag).

De meeste ontwikkelingen of trends in broedvogelaantallen sinds 2007 komen overeen met het beeld elders op de Veluwe en vaak ook met de landelijke trend. De meeste broedvogelsoorten van opgaande loofbossen laten positieve trends zien (Fluiter, Appelvink) of bleven stabiel (Grauwe Vliegenvanger, Houtduif). Soorten die gebonden zijn aan oude opgaande bossen met dood hout namen in het algemeen toe of verschenen. Sommige soorten, zoals de Kleine Bonte Specht bleef stabiel. Een enkele soort is verdwenen in dit type bos, zoals de Spreeuw.

Vogelsoorten van jong bos en struweel zijn echter afgenomen, zoals de Matkop en Goudvink. Meest voor de hand is het ouder worden van de bos als geheel en daardoor het verminderen van optimaal habitat. Bij de Matkop lijkt ook (nest-) concurrentie met Pimpelmees en Koolmees een rol te spelen, waarbij de Matkop de verliezer is. En uit recent onderzoek is gebleken dat het regelmatig voorkomt dat nesten van Matkoppen gepredeerd worden door Grote Bonte Spechten. In de naaldbossen zijn Goudhaan en Zwarte Mees net zoals elders op de Veluwe en landelijk in aantal afgenomen.

Soorten die een sterke binding hebben met heidevelden en stuifzanden laten in het algemeen positieve trends zien sinds 2007. In 2025 wisten de Draaihals en Grauwe Klauwier zich te vestigen en toenames zijn zichtbaar bij de Nachtzwaluw en Boomleeuwerik. Enkele soorten namen eerder sterk af, zoals de Veldleeuwerik en Geelgors, maar bleven stabiel in de afgelopen zes jaren. De Graspieper is verreweg het sterkst afgenomen.

Aftakelend beukenbos met staand dood hout in Oud Deeling-Dassenbos, 15 februari 2026.

Literatuur

Boele A., van Bruggen J., Goffin B., Kavelaars M., Koffijberg K., Vergeer J.W. & van der Meij T. 2022. Broedvogels van Nederland in 2021. Sovon-rapport 2022/59. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Boele A., Vergeer J.W., van Bruggen J., Goffin B., Koffijberg K., van Oostveen C., Schoppers J. & Jansen D. 2025. Broedvogels in Nederland in 2024. Sovon-rapport 2025/47. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Deuzeman S., van Bruggen J. & Vogel R. 2022. Broedvogels van Boswachterij Ugchelen-Hoenderloo in 2022. Sovon-rapport 2022/70. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Deuzeman S. 2023. Broedvogels van het Hulshorsterzand in 2022. Sovon-rapport 2022/110. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Deuzeman S., de Ruiters R., Vogel R. & Zoetebier D. 2023. Broedvogels van de Boswachterij Kootwijk in 2023. Sovon-rapport 2023/78. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

van Kleunen A., Foppen R. & van Turnhout C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Klemann M. 2020. Broedvogels van Kroondomein Het Loo in 2019. Sovon-rapport 2020/11. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

van Manen W. 2007. Broedvogels van Kroondomein Het Loo in 2007. SOVON-inventarisatierapport 2007/53. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering. Tweede druk. Kosmos Uitgevers. Utrecht/Antwerpen.

Vergeer J.W., Boele A., van Bruggen J. & van Turnhout C. 2023. Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bijlage 1 Trends in de proefvlakken

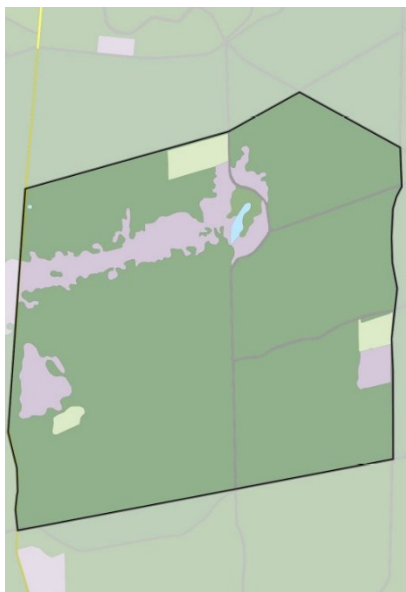
Proefvlak 1. Gortel (62 ha). Veranderingen van de broedvogelbevolking in de periode 2007-2025.

Soort	2007	2013	2019	2025	Soort	2007	2013	2019	2025
Houtduif	4	2	3	2	Boomklever	4	2	3	5
Houtsnip	1	0	0	0	Boomkruiper	9	7	5	12
Buizerd	1	0	0	0	Zanglijster	2	1	3	3
Bosuil	0	0	1	0	Grote Lijster	0	0	0	1
Kleine Bonte Specht	1	2	0	0	Merel	6	3	11	3
Grote Bonte Specht	6	11	6	6	Grauwe Vliegenvanger	0	0	1	0
Gaai	3	3	1	1	Roodborst	49	30	32	43
Zwarte Mees	12	7	5	6	Bonte Vliegenvanger	1	6	2	3
Kuifmees	10	10	12	5	Heggenmus	2	0	0	0
Glanskop	6	0	1	3	Boompieper	0	5	0	1
Matkop	3	0	2	1	Vink	26	20	16	26
Pimpelmees	10	6	7	8	Appelvink	1	4	1	4
Koolmees	19	15	9	18	Goudvink	6	2	3	1
Staartmees	4	2	0	0	Groenling	1	0	0	0
Fluiter	0	0	4	4	Kruisbek	2	0	0	0
Fitis	7	10	1	1	Putter	0	2	0	0
Tjiftjaf	7	5	?	1					
Zwartkop	13	9	11	6					
Goudhaan	4	5	11	9	Soorten	30	25	26	26
Winterkoning	35	14	12	17	Territoria	255	184	164	191

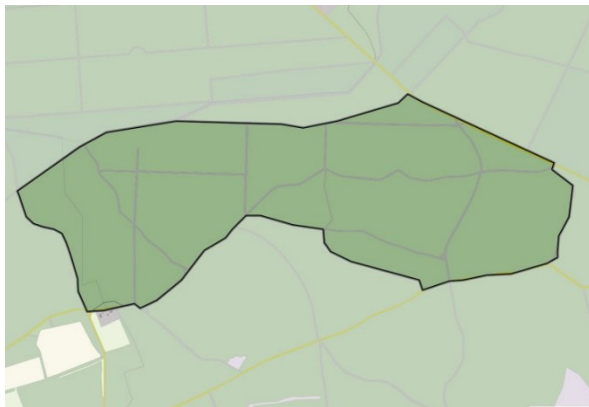
Proefvlak 2. Cannenburgh (118 ha). Veranderingen van de broedvogelbevolking in de periode 2007-2025.

Soort	2007	2013	2019	2025	Soort	2007	2013	2019	2025
Mandarijneend	1	1	0	2	Staartmees	4	4	1	2
Wilde Eend	1	1	1	1	Fitis	33	59	18	14
Nachtzwaluw	0	0	5	3	Tjiftjaf	8	8	2	6
Koekoek	0	0	1	1	Zwartkop	10	29	19	13
Holenduif	1	3	1	1	Goudhaan	3	4	9	7
Houtduif	0	0	2	3	Winterkoning	28	14	16	25
Houtsnip	2	3	1	0	Boomklever	2	0	2	2
Sperwer	0	0	0	0	Boomkruiper	7	5	6	10
Buizerd	1	0	1	0	Zanglijster	3	2	3	0
Ransuil	1	0	0	0	Grote Lijster	1	2	2	1
Bosuil	0	2	1	1	Merel	0	6	5	3
Draaihals	0	0	0	1	Roodborst	30	18	29	36
Kleine Bonte Specht	1	1	0	0	Bonte Vliegenvanger	3	16	9	13
Grote Bonte Specht	11	23	10	8	Gekraagde Roodstaart	7	12	12	8
Zwarte Specht	1	0	1	1	Roodborsttapuit	3	5	1	2
Gaai	5	4	3	3	Heggenmus	4	0	1	0
Zwarte Kraai	0	1	0	0	Boompieper	14	30	16	17
Raaf	0	0	1	0	Vink	21	42	22	22
Zwarte Mees	20	10	11	10	Appelvink	1	2	5	2
Kuifmees	15	15	18	12	Goudvink	1	2	3	1
Glanskop	2	0	1	2	Kruisbek	1	0	0	1
Matkop	5	4	3	2	Sijs	0	2	1	1
Pimpelmees	6	6	5	11	Geelgors	11	12	3	5
Koolmees	25	24	19	24					
Boomleeuwerik	4	1	3	2	Soorten	39	36	42	40
Staartmees	4	4	1	2	Territoria	297	373	273	279

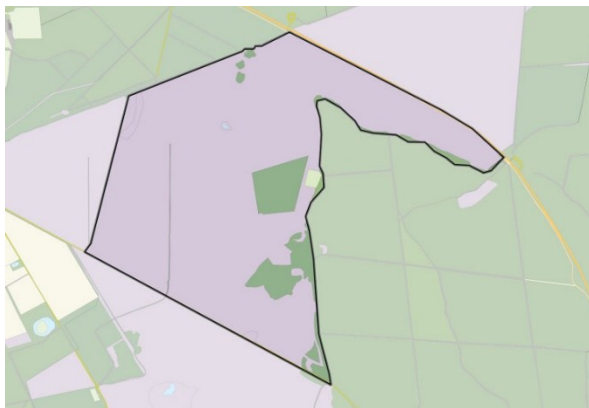
Proefvlak 3. Uddeler Heegde (107 ha). Veranderingen van de broedvogelbevolking in de periode 2007-2025.

Soort	2007	2013	2019	2025	Soort	2007	2013	2019	2025
Holenduif	1	1	0	0	Zwartkop	8	20	21	22
Houtduif	7	1	8	5	Vuurgoudhaan	8	6	11	11
Houtsnip	0	0	1	0	Goudhaan	29	45	34	26
Sperwer	0	1	0	0	Winterkoning	43	26	22	44
Havik	1	1	0	1	Boomklever	17	4	10	20
Buizerd	0	0	1	0	Boomkruiper	20	19	18	17
Ransuil	0	0	1	0	Zanglijster	10	18	9	11
Bosuil	1	1	2	1	Grote Lijster	0	0	1	1
Middelste Bonte Specht	0	0	0	2	Merel	17	24	19	12
Kleine Bonte Specht	0	1	0	0	Grauwe Vliegenvanger	0	4	4	4
Grote Bonte Specht	15	17	15	11	Roodborst	63	49	38	34
Zwarte Specht	1	0	0	0	Bonte Vliegenvanger	7	14	6	11
Gaai	5	2	3	2	Boompieper	0	1	0	0
Raaf	0	0	0	1	Vink	77	75	58	52
Zwarte Mees	28	23	19	13	Appelvink	11	12	11	17
Kuifmees	7	5	5	9	Goudvink	7	1	2	4
Glanskop	9	3	4	4	Groenling	0	2	0	0
Pimpelmees	15	17	16	10	Kruisbek	4	0	0	1
Koolmees	35	20	20	19	Putter	0	0	0	1
Staartmees	3	1	0	0	Sijs	1	1	1	0
Fluiter	1	14	1	6					
Fitis	0	5	0	2	Soorten	29	34	30	32
Tjiftjaf	0	6	3	16	Territoria	451	440	364	390

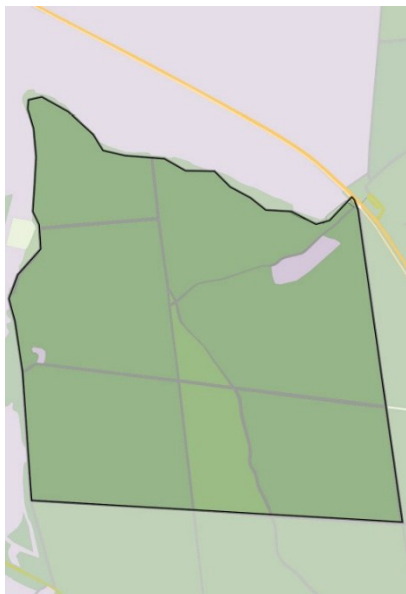
Proefvlak 4. Imsberg (154 ha). Veranderingen van de broedvogelbevolking in de periode 2007-2025.

Soort	2007	2013	2019	2025	Soort	2007	2013	2019	2025
Kwartel	0	0	0	1	Zanglijster	1	0	0	0
Nachtzwaluw	4	2	3	2	Grote Lijster	0	0	2	1
Koekoek	2	1	2	2	Grauwe Vliegenvanger	0	1	0	1
Holenduif	0	1	0	0	Bonte Vliegenvanger	0	0	0	1
Houtsnip	1	0	0	0	Gekraagde Roodstaart	2	2	4	8
Grote Bonte Specht	1	3	2	3	Roodborsttapuit	18	16	23	18
Gaai	2	0	0	0	Tapuit	0	0	0	0
Zwarte Mees	0	0	1	1	Heggenmus	1	0	2	2
Kuifmees	2	0	5	5	Graspieper	25	12	12	3
Matkop	1	0	0	0	Boompieper	21	19	27	28
Boomleeuwerik	2	8	14	12	Appelvink	1	0	1	0
Veldleeuwerik	46	13	22	13	Kneu	14	6	8	6
Staartmees	1	1	2	0	Putter	0	0	1	1
Sprinkhaanzanger	0	0	0	1	Geelgors	14	14	16	11
Zwartkop	1	1	2	1					
Tuinfluit	0	0	1	0					
Goudhaan	1	0	0	0	Soorten	21	15	21	22
Boomkruiper	0	0	7	3	Territoria	161	100	157	123

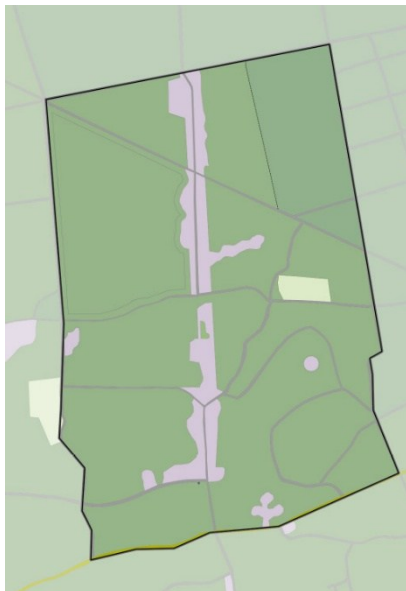
Proefvlak 5. Walenbosch-Langeberg (99 ha). Veranderingen van de broedvogelbevolking in de periode 2007-2025.

Soort	2007	2013	2019	2025	Soort	2007	2013	2019	2025
Koekoek	0	1	2	0	Tuinfluit	1	0	0	0
Houtduif	4	0	2	4	Vuurgoudhaan	0	0	1	0
Houtsnip	1	1	0	0	Goudhaan	3	?	4	2
Havik	1	0	0	0	Boomklever	7	1	3	6
Buizerd	1	0	0	0	Boomkruiper	15	16	28	19
Bosuil	0	1	0	0	Zanglijster	3	3	8	6
Kleine Bonte Specht	1	3	1	1	Grote Lijster	1	2	3	4
Grote Bonte Specht	16	21	17	11	Grauwe Vliegenvanger	3	1	3	5
Zwarte Specht	0	0	1	0	Bonte Vliegenvanger	13	11	12	16
Wielewaal	0	0	2	0	Gekraagde Roodstaart	4	1	12	7
Gaai	4	0	1	0	Heggenmus	5	0	2	1
Raaf	0	1	0	0	Boompieper	9	27	21	18
Zwarte Mees	7	?	12	5	Appelvink	8	3	9	8
Kuifmees	6	1	13	6	Goudvink	0	1	0	0
Glanskop	3	2	5	4	Kruisbek	1	0	0	0
Matkop	0	0	1	0	Geelgors	0	6	0	0
Staartmees	3	0	2	1					
Fluiter	1	2	10	7	Soorten	26	21	26	20
Zwartkop	9	27	25	16	Territoria	130	132	200	147

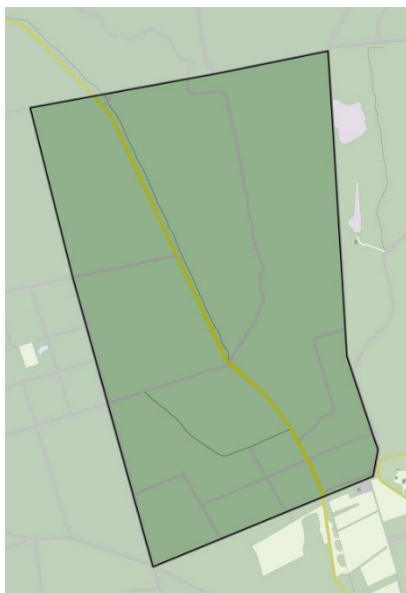
Proefvlak 6. Wieselsche Bosch (103 ha). Veranderingen van de broedvogelbevolking in de periode 2007-2025.

Soort	2007	2013	2019	2025	Soort	2007	2013	2019	2025
Nachtzwaluw	1	0	0	0	Tuinfluitier	1	2	0	0
Koekoek	0	1	0	0	Goudhaan	0	0	14	6
Holenduif	0	2	1	1	Boomklever	4	1	4	10
Houtduif	0	0	2	3	Boomkruiper	10	12	9	16
Houtsnip	0	1	0	0	Spreeuw	0	1	0	0
Bosuil	1	2	2	2	Zanglijster	2	4	12	4
Middelste Bonte Specht	0	0	0	2	Grote Lijster	1	0	1	1
Kleine Bonte Specht	1	0	1	2	Grauwe Vliegenvanger	0	5	5	2
Grote Bonte Specht	12	23	9	13	Bonte Vliegenvanger	4	8	11	13
Zwarte Specht	0	0	0	1	Gekraagde Roodstaart	2	8	3	3
Groene Specht	0	0	0	1	Roodborsttapuit	3	3	0	0
Wielewaal	0	1	0	0	Heggenmus	3	2	2	0
Gaai	4	2	3	3	Boompieper	13	24	12	13
Zwarte Mees	7	4	9	10	Appelvink	1	6	3	4
Kuifmees	9	13	13	11	Goudvink	3	2	2	2
Glanskop	3	0	2	7	Putter	0	1	0	0
Matkop	2	1	1	2	Sijs	0	0	1	0
Boomleeuwerik	2	2	0	1	Geelgors	7	11	3	2
Staartmees	5	3	0	0					
Fluitier	1	2	2	5	Soorten	26	29	26	28
Zwartkop	9	30	30	17	Territoria	111	177	157	156

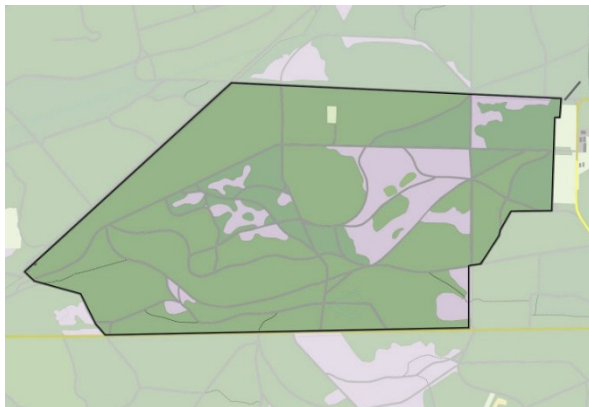
Proefvlak 7. Wieselsche Veld (101 ha). Veranderingen van de broedvogelbevolking in de periode 2007-2025.

Soort	2007	2013	2019	2025	Soort	2007	2013	2019	2025
Houtduif	5	3	3	2	Boomklever	1	1	2	1
Houtsnip	0	1	1	0	Boomkruiper	8	14	10	15
Buizerd	1	0	0	1	Zanglijster	6	6	5	6
Ransuil	0	0	0	1	Grote Lijster	1	0	0	4
Bosuil	0	0	1	0	Merel	8	10	15	12
Grote Bonte Specht	9	20	13	12	Grauwe Vliegenvanger	1	0	1	2
Groene Specht	1	0	0	1	Roodborst	45	34	31	41
Gaai	6	5	4	4	Bonte Vliegenvanger	9	3	4	11
Zwarte Mees	27	17	15	9	Gekraagde Roodstaart	2	2	1	0
Kuifmees	13	11	13	14	Heggenmus	4	0	1	0
Glanskop	1	0	0	0	Boompieper	2	10	2	10
Matkop	3	5	1	2	Vink	33	46	36	40
Pimpelmees	7	8	7	6	Keep	0	0	0	0
Koolmees	23	24	22	17	Appelvink	3	6	4	5
Staartmees	3	4	1	0	Goudvink	8	5	3	1
Fluiter	0	3	0	1	Groenling	0	0	0	1
Fitis	5	5	1	0	Kruisbek	0	0	2	2
Tjiftjaf	4	8	5	5	Sijs	1	0	1	1
Zwartkop	14	28	19	11	Geelgors	4	4	1	0
Vuurgoudhaan	0	0	4	6					
Goudhaan	17	23	22	15	Soorten	33	28	33	32
Winterkoning	37	23	22	40	Territoria	312	329	273	299

Proefvlak 8. Paleispark – Achterpark (107 ha). Veranderingen van de broedvogelbevolking in de periode 2007-2025.

Soort	2007	2013	2019	2025	Soort	2007	2013	2019	2025
Nachtzwaluw	0	0	0	1	Zwartkop	10	24	22	22
Koekoek	0	1	0	0	Goudhaan	5	4	6	2
Holenduif	1	1	2	1	Boomklever	22	5	16	26
Houtduif	7	2	12	6	Boomkruiper	16	16	30	20
Houtsnip	1	0	0	0	Zanglijster	7	4	5	3
Havik	0	0	0	0	Grote Lijster	1	0	1	2
Buizerd	1	2	1	2	Grauwe Vliegenvanger	2	2	1	5
Kerkuil	0	0	1	0	Bonte Vliegenvanger	13	16	12	14
Bosuil	1	3	3	3	Gekraagde Roodstaart	1	10	4	3
Middelste Bonte Specht	0	0	0	4	Roodborsttapuit	0	0	1	0
Kleine Bonte Specht	3	1	1	4	Heggenmus	3	4	0	1
Grote Bonte Specht	17	24	32	23	Boompieper	4	26	6	12
Zwarte Specht	0	0	0	1	Appelvink	2	3	2	4
Gaai	5	6	4	3	Goudvink	4	2	3	1
Zwarte Mees	9	9	12	8	Kruisbek	1	0	0	0
Kuifmees	9	7	10	9	Putter	0	1	0	0
Glanskop	6	2	5	9	Geelgors	4	2	0	0
Matkop	1	2	0	2					
Staartmees	5	5	2	3	Soorten	28	28	26	28
Fluiter	0	1	1	0	Territoria	161	185	195	194

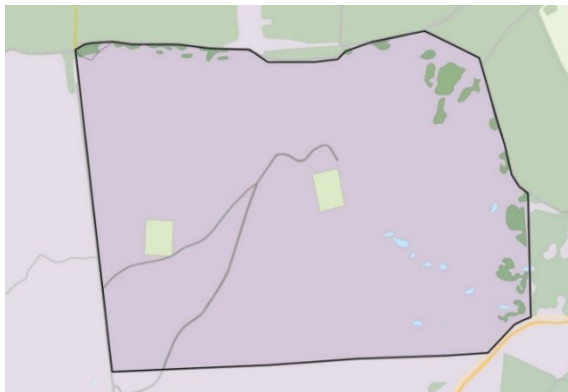
Proefvlak 9. Oude Deeling – Dassenberg (114 ha). Veranderingen van de broedvogelbevolking in de periode 2007-2025.

Soort	2007	2013	2019	2025	Soort	2007	2013	2019	2025
Nachtzwaluw	1	0	0	0	Goudhaan	4	?	3	3
Koekoek	1	0	0	0	Boomklever	24	15	34	28
Holenduif	3	3	5	7	Kortsnavelboomkruiper	0	0	0	1
Houtduif	2	0	7	3	Boomkruiper	22	18	24	20
Sperwer	0	0	0	1	Spreeuw	2	2	0	0
Buizerd	1	0	0	1	Zanglijster	5	7	4	8
Bosuil	2	1	1	3	Grote Lijster	1	4	0	4
Middelste Bonte Specht	0	0	0	6	Grauwe Vliegenvanger	1	4	11	4
Kleine Bonte Specht	3	3	4	4	Bonte Vliegenvanger	13	21	12	22
Grote Bonte Specht	16	17	18	16	Gekraagde Roodstaart	3	2	3	1
Zwarte Specht	1	1	0	2	Heggenmus	3	0	0	0
Groene Specht	0	0	2	1	Boompieper	4	8	7	8
Gaai	6	1	3	3	Appelvink	11	13	6	12
Zwarte Mees	8	5	5	4	Goudvink	2	1	3	0
Kuifmees	5	7	11	8	Groenling	0	1	0	0
Glanskop	5	3	3	11	Putter	0	0	0	1
Matkop	0	1	0	0	Sijs	0	1	0	0
Staartmees	5	2	0	3	Geelgors	2	3	0	1
Fluiter	3	4	9	3					
Zwartkop	14	22	18	15					
Tuinfluiter	1	0	0	0	Soorten	31	27	23	31
Vuurgoudhaan	0	0	2	1	Territoria	174	170	195	205

Proefvlak 10. Asselsche Heide – oost (135 ha). Veranderingen van de broedvogelbevolking in de periode 2007-2025.

Soort	2007	2013	2019	2025	Soort	2007	2013	2019	2025
Kwartel	0	0	1	1	Boomklever	0	0	1	0
Nachtzwaluw	3	4	3	7	Boomkruiper	0	0	1	2
Koekoek	1	2	1	2	Zanglijster	1	0	1	0
Holenduif	0	1	0	0	Gekraagde Roodstaart	0	1	3	5
Houtduif	0	0	0	2	Roodborsttapuit	7	11	11	13
Watersnip	0	1	0	0	Heggenmus	1	0	0	1
Grote Bonte Specht	0	1	0	2	Graspieper	18	17	24	14
Grauwe Klauwier	0	0	0	1	Boompieper	12	16	25	15
Gaai	1	0	0	0	Goudvink	1	0	1	0
Zwarte Mees	0	0	2	1	Kneu	7	5	6	7
Kuifmees	2	4	2	5	Putter	0	1	0	1
Boomleeuwerik	1	1	6	2	Geelgors	6	7	2	6
Veldleeuwerik	28	21	22	23					
Staartmees	2	0	0	1					
Zwartkop	1	4	4	3	Soorten	16	16	18	22
Grasmus	0	0	0	2	Territoria	92	97	116	116

Bijlage 2 Verspreidingskaarten

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Sovon (info@sovon.nl).

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
024 7 410 410

info@sovon.nl
www.sovon.nl

Sovon Vogelonderzoek Nederland werkt met een ISO 9001 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem, gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Dit rapport is met uiterste zorg door Sovon (en eventuele andere partijen) opgesteld. Sovon aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van gegevens van dit onderzoek.

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.